

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — u-
redniška izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENEK

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.630 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 59.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Kaj hoče Cerkev

V zadnjem času se v tisku raznih dežela in tudi pri nas sumljivo množe dela in sestavki, ki označujejo cerkev za tvorbo politične oblasti. Saj takih pojavov že preje ni manjkalo, a zdaj postajajo zopet pogostejši in nevarnejši. Včasih se zdi, kakor da bi se to godilo pod tajnim geslom, ki so si ga dali med seboj sovražniki cerkve. Seveda pa nam niti treba ni v tem iskati pojasnila, saj mora sekularizirana in po prepričanju posvetno usmerjena družba vsepovsod tudi sama prihajati do takih zmotnih nazorov.

V posvetnosti dozorl človek nima nobenega pojma in niti najmanjše slutnje o razodetju. Zato presoja tudi cerkev edinole po tem, kar vidi o njej njegov površni pogled. To je zanj mogočna organizacija, ki obsega ves svet. To je izbor njenega vodstva, ki že od davna vzbuja občudovanje. To je avtoriteta, ki sega v človeško vest. K temu še čar bogoslužja, ki lovi »mase«. Cerkev s prižnico so popolnoma posvetnjaku isto, kar so bile že Beblu: mogočna propagandna sredstva, in društvene centre postajajo pod tem vidikom mogočne politične trdnjave. Za tako sodbo niti ni treba zlobe, ker je dostikrat enostavno privzgojena. Ker je bila cerkev nekoč tudi politična sila, se je mogel predsodek tudi ob tem rediti. A če gremo tudi mimo tega, ostane še vedno dejstvo, da je ta cerkev že po svoji vidni obliki najmočnejša ustanova in organizacija, ki jo pozna zgodovina.

Napaka se začena šele tedaj, če se cerkev ocenjuje zgolj po tej organizaciji in se zanikuje vsak drug njen pomen. Nesreča nastane šele potem, če se pripisuje tej organizaciji napačen zmisel. Če se popolnoma posvetni pojmi prenašajo na tvorbo, ki se po svetnih vidikih sploh ne da umeti. Če se označuje za oblast, kar se sploh ne da vzporediti s svetno oblastjo. Če se govori o politiki, kjer gre v resnici za vero. To je velika zmeta današnje sveta o cerkvi. To je bajka, ki je ponekod zašla že v šolske knjige. To je strup, ki se neprestano seje med državo in cerkev. To je točka, ob kateri se mora neprestano užgati naš protest. Dokler se nam ne posreči doseči, da zunanji stoječi in kak način dojamemo, kako je cerkev nekaj docela drugega kakor ustanova posvetne oblasti z imperialističnimi težnjami, tako dolgo med cerkvo in državo ne more priti do potrebne miru.

V resnici je cerkev skrivnost vere. To ni ne tvorba pozemske oblasti ne kulturni zavod, marveč misterij razodetja. Prav tako skrivnost, kakor je bil njen božji Ustanovitelj, kajti cerkev je dalje živeči Kristus. Tako je v očeh vernega kristjana, ki vstopi v njen čudoviti svetelotni somrak, da bi rešil svojo dušo. Kaj neki ima opraviti daritev na naših oltarjih, ki je središče naše vere, s posvetnimi željami po oblasti? Ali hodi kdo k spovedi, da bi izsledil politične skrivnosti? Ali hodi kdo k obhajilu s posvetnimi mislimi? Ali prihaja kdo k pridigi, ker pričakuje državopolitičnih pojasnil? Ali se da kdo krstiti, da bi si pridobil državljanske pravice? Vse to služi le zveličanju duše, v vsem tem drhti klic, ki se z velikansko silo razlega na vsakem ljudskem misljonu: Reši svojo dušo! Kaj ne, že teh par namigov zadostuje v pojasnilo, da zmisel cerkve, ki brez orožja miroljubno živi v svetu, ni v politični oblasti, marveč v veri.

Na skrivnosti vere temelji in je z njo prežeto tudi vse, kar živa cerkev oblikuje in veže v člene in kar ustvarja društveno življenje. Naša društva, ki služijo verski poglavitnosti in v nemi, so zrasla iz tega duha. Ravno to velja o naših versko-socialnih, o naših karitativnih in o naših stanovskih združenjih. Njihovo delovno poprišče je različno, toda njihov duh, njihova duša pa je vselej in povsod zopet le vera. Vse, karkoli nastopa pod ščitom cerkve, tja do organizacije za telesno vzgojo in najbolj pozemske interese — vse ima za cilj edinole vero. Če polagamo toliko važnost na mladinsko vzgojo, potem samo zato, ker ne more na noben drug način priti do zadostnega in popolnega vrednotenja in uresničenja življenja, čejar zvezda vodnica je vera.

Božja Previdnost je poskrbela, da o pravem času dobivamo dela, ki so odgovor na predsodek o cerkvi in ki postavljajo versko skrivnost kot nje-eno jedro v svetlo luč. Izmed vseh naj omenimo samo delo Ansgarja Voniera, benediktinskega opata na Angleškem, ki je izšla nedavno tudi v nemškem prevodu pod naslovom »Klasični katolicizem«. V njem so krasno pojasnjene skrivnosti naše vere. Vsaka vrstica se pogreza do temeljnih vrednot vere. Tudi neumni more zaslužit, kaj je pravzaprav cerkev. Kristjane pa, ki za zaklade dejanske vere nič ne vedo, opominja krotko, pa živo. Deljansko so dali ravno ti kristjani, ki se v svojem posvetnem udejstvovanju, bodisi v politiki bodisi v gospodarstvu, z eno besedo v vsem svojem delanju in nehanju prav nič ne razlikujejo od tistih, ki na vseh teh popriških že po svojem svetovnem nazoru brez vseh pomislekov plešejo okrog zlatega teleta — v prvi vrsti povod za predsodek, da cerkvi ni za nadzemske, marveč za pozemske.

Hvala Bogu, da se je ravno v zadnjem času začela širiti obnova verskega življenja. Če časa na vseh naših prireditvah zadnjih let vedno bolj v osredje sveta daritev z Evharistijo, potem je to znamenje, da se z novo ljubeznijo oklepamo evharistične skrivnosti. Če vse to ne ostane samo zunanje, če se marveč v vsakem izmed nas resnično včlovečuje vera, potem sadovi ne bodo izostali. Petem bo iz novoplojenih verskih tal vzklilo novo življenje in prekrvasilo vso človeško družbo. Nad cerkvijsko samo in vsem njenim izžarevanjem v državi in kulturi bo zavel pomladni dih. Zaupajmo, veselimo se! Ne bojmo se! Še živi Tisti, ki je rekel: Ego vici mundum — Jaz sem svet premagal.

Nova španska vlada na delu

Pospravljanje razvalin

Najogabnejši kulturnobojni zakoni bodo ukinjeni: Pred sklepom konkordata s Cerkvijo

Zidovsko svetovno časopisje in njegove agencije so pridno molčale o razdejanjih španske revolucije, so ravnotako pridno molčale o zmagi katoliške misli in zopet pridno molčijo o velikih preureditvah, ki se vršijo v Španiji pod novo, po volitvah sestavljeno vlado. Da je to res, dokazujejo naslednje vesti, o katerih razun »Frankfurter Zeitung« menda ni poročal še noben večji evropski časopis. Zasedujmo jih vsaj mi, da bomo črpali iz njih optimizma, ki mora biti gonilna sila našega katolicizma.

München, 6. januarja 1934.

»Frankfurter Zeitung« je do sedaj edini v Nemčiji izhajajoči list, ki je prinesel v številki z dne 6. januarja izčrpano poročilo o pogumnih ukrepih nove španske vlade, s katerimi se bo vsaj zasilno popravila velikanska krivica, ki so jo pod režimom socialistov in framasonov utrpeli v zadnjih treh letih španski katoliki.

Iz njenega poročila posnemamo, da je novi minister za prosveto že predložil španskemu parlamentu celo vrsto zakonskih predlogov, ki postavljajo izven veljavnosti vse od prejšnjih vlad izdane proticerkvene zakone. Med najvažnejšimi novimi zakonskimi predlogi, ki popravljajo največje krivice starih zakonov, navajamo samo sledeče:

Zakon proti redovnikom

1. Prejšnja vlada je lani junija meseca na podlagi kulturnobojne republikanske ustave izdala zakon, po katerem so redovniki izključeni iz vsega

ljudsko-, srednje- in višješolskega pouka in jim je prepovedano tudi kakršnokoli vzdrževanje šol, javnih ali zasebnih. Vse dosedanje redovniške šole bi se morale na podlagi tega zakona spremeniti v državne šole, lastninska pravica šolskih poslopj pa preiti na državo. Ze stara kulturnobojna vlada je bila v velikih skrbih, kako bo mogla nadomestiti z učnimi močmi vse redovništvo, ki je vzdrževalo do mala polovico vseh šol v Španiji. Enake skrbi so obstojale tudi glede denarnega vzdrževanja, kajti redovniške šole državnega proračuna niso obremenjevale temveč so državi v obliki davkov donasale celo lepe davčne dohodke.

Ta zakon je sedanja vlada Lerrouxa s posebnim dekretom proglasila za neizvedljivega in bo predložila parlamentu poseben zakonski predlog, s katerim se bo prejšnji enostavno prekladal. Redovniške šole bodo ostale last redovnikov, redovniki bodo smeli nadalje mirno in svobodno poučevati povsodi, kjer so bili do sedaj. Nikdo jim ne bo več delal kakšnih ovir, nikdo jim ne bo odrekal pravice do neomejenega delovanja na polju šolstva. Tako piše tudi katoliški dnevnik »El Debate«, ki pravi, da je sedanji odgoditveni ministrski dekret samo prehodna kretnja, ki bo morala dovesti v parlamentu kmalu do načelne rešitve.

Duhovniške plače

2. Lerrouxova vlada je objavila tudi svoj namen, da namerava do konca januarja 1934 urediti tudi vprašanje katoliške duhovščine z ozirom na njihove državne prejemke. Prejšnja vlada je določila, da prenehajo dobivati duhovniki državno pla-

čo od 1. januarja 1934. Lerroux je izjavil, da se ta zakon ne more in ne sme izvesti in da bo vlada z novim zakonom natančno uredila to vprašanje in priznala slehernemu duhovniku, ki je v začetku republike prejemal državne prejemke ali jih začel prejemati pod republiko, še nadaljnje vživanje državnih plač in državnih pokojnine.

Konkordat

3. Sedanja vlada, sestavljena z glasovi katoliške desnice, je uvidela, da je rožljanje s kulturnobojnimi sabljami prejšnjega parlamenta in prvih republikanskih vlad bilo prenačeno in da je najboljša za Španijo, ako mesto vojne išče s katoliško cerkvijsko pametnega in pravičnega sporazuma. Zato mora žrtvovati vse dosedanje kulturnobojne načrte in sicer brez odlašanja. Cerkev sama je vladi zelo olajšala pot pokore, ker je naložila svojim vernikom, naj lojalno priznajo novo republikansko obliko države in se pokoravajo novim zakonitim predstavnikom državne oblasti. Vlada je to izkoristila in je takoj začela iskati potov in načinov, da pride do pogajanj za konkordat s Cerkvijo. Pogajanja z Vatikanom zelo naglo napredujejo in je pričakovati, da bodo v kratkem času uspešno končala. Za enkrat je španska vlada sklenila poslati posebnega veleposlanika k sv. Stoli. Za to mesto bi moral biti imenovan dosedanj španski veleposlanik v Berlinu Luis Zulueta, ki je bil že zunanji minister v drugi republikanski vladi, a Vatikan je njegovo imenovanje odklonil. Imenovan bo drugi, ki mu bo poverjena naloga, da izgotovi konkordat.

Ogromni načrti Rusije za l. 1934

Moskva, 8. jan. tg. Tukajšnji listi objavljajo resolucije in sklepe, ki so bili sprejeti na letošnjem zasedanju osrednjega izvršilnega sveta sovjetske Rusije in ki predstavljajo program za leto 1934.

Proizvodnja premoga mora doseči 96 milijonov ton, od katerih bo dal premo-govni revir v Donbasu sam 60 milijonov ton. Proizvodnja petroleja mora doseči do konca leta 30 milijonov ton. Proizvodnja železa mora doseči 10 milijonov, jekla 9.800.000 ton in železnih izdelkov 7 milijonov ton.

Lokomotiv bo zgrajenih 1253, železniških vagonov 52.000, traktorjev na bencin 115.000, avtomobilov 72.000. Kemična industrija mora dati proizvodov v skupni vrednosti 2 milijard 750 milijonov rubljev. V poljedelstvu se mora površina

obdelane in posejane zemlje razširiti na 130 milijonov hektarjev in žitna proizvodnja mora vsaj za 14 odstotkov prekositi letino 1933 (po uradni statistiki 90 milijonov ton žita). Železniško prometno omrežje se mora razširiti in sicer morajo biti zgrajene nove proge ali enotirne proge spre-menjene v dvotirne med Mosko in Habarovskom, med Mosko in Donbasom, med Donbasom in Leningradom, med Mosko in Uralom, med Uralom in Kusbasom. Blagovni promet po sovjetskih železnicah pa mora doseči 352 milijonov ton.

Osrednji izvršilni odbor je odobril vsa načela zunanje in notranje politike ter sprejel tudi državni proračun, pri katerem znašajo dohodki 46 milijard 879 milijonov 416.000 rubljev, izdatki pa 47 milijard, 308 milijonov 416.000 rubljev.

Korupcijski škandal bo zlomil vrat francoski vladi

Danes usodepolna debata v francoskem parlamentu

Pariz, 8. jan. c. Iz zanesljivega vira se izve, da bo ministrski predsednik Chautemps predal predsedniku republike demisijsko vseh svojih ministrov in da bo takoj nato dobil od predsednika republike mandat za sestavo nove vlade. Na ta način bi Chautemps izločil iz vlade vse one ministre, ki so zapleteni v finančni škandal Bayonne, predvsem pa ministra Dalimiera. Zbornica in senat pričeta namreč jutri z delom in se bosta takoj bavila predvsem z vprašanjem notranje politike. Vloženih je bilo namreč veliko število interpelacij o železniški katastrofi pri Lagnyju in o finančnem škandalu v Bayonne. Obe debati bosta zelo burni.

Sedaj tudi policija prehaja iz rezerviranosti, s katero je vodila preiskavo o finančnem škandalu. Danes so policijske oblasti izdale obvestilo, da Stavinskemu, krivcu finančnega škandala, ni uspelo pobegniti iz Francije. Policija izjavlja, da je zato vodila s toliko rezerviranostjo preiskavo, ker ni hotela olajšati položaja tistim krogom, ki imajo

interes na tem, da bi Stavinski pobegnil iz Francije, in bi tako ne prišlo do procesa v Franciji. Sedaj pa policija izjavlja, da se je Stavinski 3. januarja nahajal v majhnem severnem francoskem mestecu in da mu je policija sedaj stalno za petami. Še to noč bodo policijske oblasti Stavinskega aretirale.

Stavinski se je ustrelil

Pariz, 8. jan. k. V škandalu Stavinski je prišlo do senzacionalnega preobrata. Stavinski je danes izvršil poskus samomora. Stavinski se je skril v neki vili v Chamounixu, kjer ga je policija tudi zasledila. Ob 4.30 so policijski agenti s pomočjo orožnikov obkrožili vilo in hoteli izvršiti aretacijo Stavinskega. Ko je Stavinski opazil orožnike, je izlekel revolver in si pognal kroglo v glavo. Policijski zdravnik je sicer ugotovil, da Stavinski še diha, vendar se računa, da bo v par urah izdihnil.

Italijanska trgovska politika

Važnost najnovejših pogodb z Jugoslavijo, Romunijo in Švico

Rim, 8. jan. b. »Tribuna« naglašja v nekem članku važnost dopolnilnih trgovinskih sporazumov, ki jih je Italija sklenila z Jugoslavijo, Romunijo in Švico. S temi tremi državami ima Italija že od zdavnaj urejene trgovinske odnose. Z Jugoslavijo je sklenila trgovinsko 11. junija 1924, z Romunijo 25. februarja 1930 in s Švico 17. januarja 1923. Nov položaj v trgovinskih odnosih, ki ga je povzročila težka gospodarska kriza, je zahteval, da se te pogodbe izpopolnijo in prilagodijo novim razmeram. V teku treh zadnjih let se je storil znaten korak naprej. Z

Romunijo in Švico so trgovinske pogodbe revidirane in izpopolnjene že l. 1930, z Jugoslavijo pa je sklenjen dopolnilni sporazum l. 1932. Sedaj so končno z vsemi tremi državami sklenjeni novi dopolnilni sporazumi, ki spravljajo v sklad ne samo trgovinske odnose, ampak tudi carinske tarife. »Tribuna« nadalje objavlja statistične podatke in trgovinske bilance z Jugoslavijo, Romunijo in Švico ter na koncu izraža upanje, da se bo blagovni promet med temi državami na podlagi teh sporazumov znatno okrepil.

Pred sklepom balkanskega pakta

Informacije »Vossische Zeitung«

Belgrad, 8. jan. m. Pod naslovom »Pred ključkom balkanskega pakta« objavlja »Vossische Zeitung« sledečo vest svojega rimskega dopisnika: »Z merodajne strani se čuje, da se bo sigurno izvršila sklenitev balkanskega pakta med Grčijo, Turčijo, Jugoslavijo in Romunijo. Bolgarji bodo ostala odprta vrata, da se priključi balkanskemu paktu, predpostavljajoč, da prizna status quo. Paki je torej naperjen proti bolgarskim revizijskim za-

htevam. Razgovor med grškim zunanjim ministrom Maksimosom in Mussolinijem ni prav nič spremenil na stvari, čeprav je Maksimos verjetno hotel prepričati Mussolinija, da se hoče Grčija še naprej iskreno držati prijateljske pogodbe z Italijo. Balkanski pakt se seveda ne bo nanašal na probleme, ki tičejo balkanske države, kakor so n. pr. odnošaji med Italijo in Jugoslavijo.«

Kraljica Marija v Zagrebu

Zagreb, 8. jan. Danes ob 9 se je pripeljala v Zagreb Nj. Vel. kraljica Marija. Prebivalstvo je že po pripravih videlo, da se pričakuje njen prihod, in je hitro napolnilo trg pred postajo. Na postaji so čakali na prihod dvornega vlaka maršal dvora general Dimitrijevič, minister dvora g. Antić, upravnik dvora general Vuković, adjutant Nj. Vel. kralja podpolkovnik Savić in upravnik policije g. Mihaljevič. Nekaj minut pred prihodom vlaka je prispela tudi dvorna dama g. Tavčarjeva. Dvorni vlak je pripeljal točno ob 9. Nj. Vel. kraljica je v spremstvu dvorne dame ge. Dundjerske stopila iz vlaka in sprejela poklone prisotnih ter krasen šopek cvetlic od ge. Tavčarjeve. Nato je odšla s spremstvom v dvorno čakalnico. Ko je zbrano občinstvo zagledalo Nj. Vel. kraljico, jo je pozdravilo z burnimi ovacijami. Nj. Vel. kraljica se je nato v avtomobilu odpeljala v dvor.

Čajanka

Zagreb, 8. jan. Na čajanko, ki sta jo danes priredila ban savske banovine dr. Ivo Perović in njegova soproga, sta prispeli Njuni Veličanstvi točno ob 17. Gostje, bilo jih je nad 600, med temi ministri, senatorji, narodni poslanci, dalje najodličnejši zastopniki veroizpovedi v Zagrebu, predstavniki upravnih oblastev, vojske, jugoslovanske akademije, vseučilišča, profesorji in zastopniki umetniških krogov, zastopniki raznih uradov, gospodarskih krogov, mesta, občinski svetniki, zastopniki društev, meščanstva, časopisov itd., so se z zanosnim vzklikanjem zahvalili Njunima Veličanstvom, da sta jih počastila s svojim visokim obiskom. Težko dolžnost gostiteljice je prevzela soproga g. bana, ki je šele prejšnje dni okrevala od bolezni. Povedla je Nj. Veličanstvi po posameznih dvoranah in jima predstavljala goste. Gostje so bili očarani od prisotnosti Nj. Veličanstev in od ljubeznivega sprejema v banskih prostorih.

Francoski poslanik v Zagrebu

Zagreb, 8. jan. AA. Z davišnjim brzim vlakom sta se iz Belgrada pripeljala v Zagreb francoski poslanik na našem dvoru g. Paul-Emile Naggiar in naš poslanik v Rimu g. Jovan Dučić.

Kemal paša pride v Jugoslavijo

Ankara, 8. jan. tg. Iz dobro obveščenih političnih krogov se doznava, da bo še tekom tega meseca predsednik turške republike Kemal paša uradno obiskal Belgrad.

Predsednika turške republike bosta spremljala na potovanju v Belgrad predsednik turške vlade Izmet paša in zunanji minister Teftik Ruždibej.

Gospodarski svet Male zveze

Belgrad, 8. jan. m. Jutri prične zasedati v Pragi ekonomski svet Male zveze. Del naše delegacije, ki je bila pred nekaj dnevi imenovana, je odpotoval v Prago v soboto zvečer. Drugi del pa večraj Delegacijo vodi Stanoje Pelivanović, šef konzularno-gospodarskega oddelka v zunanjem ministertvu, glavni tajnik delegacije pa je dr. Macan.

Prihod sovjetskega poslanika v Ameriko

Washington, 8. januarja. Semkaj je prispel Alekseander Trojanovski, prvi sovjetski poslanik v USA. Z njim se je pripeljal tudi ameriški poslanik v Moskvi Bullit, ki se je vrnil iz Rusije, da bo poročal Rooseveltu in zunanjemu ministru o ureditvi ameriškega poslanništva v Moskvi. Trojanovski in Bullit sta potovala skupaj in so ju na postaji pozdravili zastopniki zunanjega ministertva. Trojanovski je imel v radiju nagovor na ameriško prebivalstvo, v katerem je izjavil, da hoče delati za svetovni mir.

Po anglo-italijanskem sestanku

Da se reši Zveza narodov ...

Anglija pripravlja nov načrt o reformi Zveze narodov

London, 8. jan. b. Zunanji minister sin John Simon je bil sprejet danes od predsednika vlade MacDonalda, ki se je včeraj vrnil iz Škotske. Pri tej priliki je Simon podal MacDonaldu podrobno poročilo o razpravah, ki jih je imel z zastopniki francoske vlade v Parizu in s šefom italijanske vlade v Rimu. V teku današnjega dne bo sklicana seja ministrskega odbora za razorožitev. Ta seja bo se nocoj ali pa najpozneje jutri dopoldne. Med tednom pa bo sklicana plenarna seja vlade. Smatra se, da bosta tem sejam prisostvovala tudi britanski poslanik v Parizu in britanski poslanik v Berlinu, ki sta bila nujno pozvana, da prideta v London. Današnji listi naglašajo, da bo do 15. t. m. ko se sestane Svet Zveze narodov, britanska vlada pripravila izčrpan elaborat, v katerem bo računajoč s stališčem vseh zainteresiranih držav, sestavila nove predloge, da se bo usmerilo razorožitveno vprašanje na praktični bazi k končni rešitvi. Od tega časa bo, kakor trdijo v dobro poučenih krogih, podal angleški zunanji minister sin John Simon izjavo, v kateri bo opisal mednarodni položaj in jasneje določil smernice britanske politike.

Ker se britanski parlament sestane šele 29. t. m., je verjetno, da se bo zunanji minister sin John Simon poslužil te prilike, da poda svojo izjavo. Pogajanja med zainteresiranimi vlada mi se bodo kmalu nadaljevala in se bodo prenesla na praktičen teren. Vsekakor se lahko pričakuje, tako trdi »Morning Post«, da bo dala britanska vlada v kratkem iniciativno, ki bo razorožitveno vprašanje dovedla do praktične in verjetno tudi zaključne faze. O rezultatu sestanka med sir John Simonom in šefom italijanske vlade Mussolinijem se ves list izraža zelo ugodno. Splošno mislijo, da je dal Mussolini siru John Simonu garancije, da Italija ne bo sledila nemškemu primeru v vprašanju Zveze narodov, ker abstinenca in odločni nastop proti tej

ženevski instituciji ne bi bila v skladu z italijansko politiko in Mussolinijevo taktiko. Italija bo pazila na to, da ne izgubi vloge posredovalca, ki je dosedaj po mnenju uradnih rimskih krogov prinesla znatne koristi. Vsako avanturistično politiko Italija zavrzuje.

Zato se je Mussolini lahko v številnih točkah sporazumel z britanskim zunanjim ministrom sir Johnom Simonom. Vprašanje reforme Zveze narodov po poročilu »Observerja«¹ Mussolini ni deljal preizkušnje. Pričakovalo se je, da bo on izročil konkretne predloge britanskemu zunanjemu ministru. Čemu pa se je Mussolini zadržal spretno izognil, sir Johna Simonu pa je opozoril samo na načela, ki se bodo morala vzeti v poštev pri eventualni reformi Zveze narodov. Italija neče s svojo abstinenco oslabilo Zvezo narodov, ampak jo hoče ravno nasprotno okrepiti. Njen glavni cilj je, da se Zveza narodov preuredi in da obstoječi pakt o Zvezi narodov ostane še naprej kot temelj te institucije, ki pa naj se nekoliko razširi, da bi v Zvezo narodov lahko vstopile zopet Nemčija in Japonska, nato pa še Združene države in pa sovjetska Rusija.

Stališče italijanske in britanske vlade sta se v razorožitvenem vprašanju znatno zblížila, ker italijanska vlada ni šla za tem, da ustvari skupno italijansko-britansko fronto, ampak da s paralelno akcijo obeh vlad doseže v Parizu in Berlinu konkretne mere za znižanje oboroževanja. Vprašanje razorožitve ostane še naprej predmet diskusij, medtem ko se bo vprašanje Zveze narodov obravnavalo šele takrat, ko bo prvo vprašanje končno rešeno. S tem ne izključujejo možnosti, da bo na sestanku Sveta Zveze narodov storjen poskus, da se v prihodnih razgovorih konkretizira kompromisni predlog, ki bo vpoštevati stališče Francije in Nemčije in bo potem, ko bo Svet Zveze narodov še zasedal v Ženevi, poslan nemški vladi v Berlin.

Političen položaj v Romuniji

Ultimatum ministra Titulescu

Bukarešti, 8. jan. b. V nedeljo zvečer je sprejel kralj Karol v avdienco dosedanjega zunanjega ministra Titulescu. Avdienca je trajala več ur, njen rezultat pa je bil, da je Titulescu umaknil svojo demisijsko, ker mu je kralj dal nekatere obljube. Titulescu bo torej ostal še naprej na svojem vodilnem mestu v zunanjem ministertvu. Titulescu je predvsem zahteval nekatere osebne spremembe na visokih vojaških in policijskih mestih. Posledica teh Titulescovih zahtev se je že opazila. Dosedaj je podal ostavko vojni minister general Uice, na njegovo mesto pa je stopil Jonel Antonescu, prvi podšef v generalnem štabu. General Antonescu je star 50 let in ga splošno smatrajo kot enega najposposobnejših častnikov romunske vojske. Bil je mnogo let v inozemstvu kot vojaški ataše v raznih državah, ki jih je tudi dobro spoznal. Izdal je nekaj vojaških del, s katerimi si je ustvaril sloves. Dosedanji romunski poslanik v Pa-

rizu Dinuciescu, ki je osebni prijatelj kralja Karola, je bil nujno pozvan v Bukarešto in je prevzel novo ustanovljeno mesto ministra kraljeve palače. Na njegovo mesto v Parizu je imenovan poslanik v Budimpešti Grigoreca. Kdo bo naslednik poslanika v Budimpešti, še ni znano. Mesto privatnega tajnika pri kralju je ukinjeno. Dosedanji privatni tajnik kralja Karola, Dinoduncitrescu, je podal ostavko, istotako pa je storil njegov oče, ki je bil dosedaj poveljnik orožništva. General Standacu, šef državne varnostne policije je tudi odstopil. Na njegovo mesto pride major Cernat, kateremu bodo podrejene tudi nekatere kaznilnice.

Pri preiskavi o ozadju in vzrokih umora bivšega ministrskega predsednika Duce je prišlo med civilno in vojaško policijo do nekaterih nesoglasij. Radi tega je zadeva z ozirom na izjemno stanje, ki vlada v Romuniji, izročena popolnoma v roke vojaške policije.

Važen ukrep prosvetnega ministra

Absolventi trgovskih akademij vstopijo lahko na vseučilišče

Kakor znano, je veljalo dolga desetletja načelo, da more nadaljevati študije na visokih šolah samo oni, ki je dovršil osem razredov klasične ali realne gimnazije. Kasneje se je dovolil vstop na univerzo tudi realciom, za katere pa se je predpisal nadoknadni izpit iz latinščine. Iz vseh ostalih srednjih (strokovnih) šol, kakor: trgovske akademije, tehnične srednje šole, državne obrtne šole itd. pa se ni dovoljeval vpis na visoke šole in za ta vpis niso obstojali nikakoli naknadni izpiti, ki bi omogočili dotičnim absolventom nadaljevanje študij na univerzah. Tozadevne temeljne spremembe v desetletja obstoječem naziraju je opazili najprej v zapadni Evropi, kakor v Belgiji in Franciji, pa tudi Nemčiji je že začetkom tega stoletja priznavala v učelu pravico absolventom srednjih strokovnih šol pod gotovimi pogoji prehod na razne fakultete.

Pri nas v Jugoslaviji je veljalo in še velja načelo, da je potrebno za vstop na univerzo maturitetno spričevalo klasične ali realne gimnazije, odnosno realke. Edina izjema je bila pri bivši visoki šoli za trgovino in promet v Zagrebu, v katero so se sprejemali absolventje trgovskih akademij brez vsakega dopolnilnega izpita takoj v 4. semester te visoke šole, dočim so se mogli vpisati absolventje klasičnih in realnih gimnazij odnosno realk, s končnim zrelostnim spričevalom v prvi semester. Ta sistem je trajal do leta 1926-27, ko je stopil v veljavo zakon o proračunskih dvanajstih dne 30. novembra 1925, s katerim je bila reorganizirana 4. 1920 ustanovljena visoka šola za trgovino in promet v ekonomsko-komercialno visoko šolo z rangom univerzitetne fakultete ter se je istočasno razširila iz prejšnjih šestih v osem semestrov. S tem zakonom pa so se spremenili pogoji za sprejem v toliko, da so imeli vstop v zavod samo absolventje klasičnih in realnih gimnazij, odnosno realk, dočim je ministrstvo prosvete s posebno naredbo predpisalo polaganje diferencialne gimnazijske mature kot pogoj za nadaljevanje študij za absolvente trgovskih akademij. S tem se je položaj za absolvente trgovskih akademij znatno poslabšal in množestvilnim absolventom teh šol onemogočilo nadaljevanje strokovnih visokošolskih študij. Polaganje diferencialne mature je bilo predpisano v Zagrebu na realni gimnaziji. Predmeti tega dopolnilnega izpita so bili: 1. splošna politična zgodovina; 2. zemljepis Jugoslavije; 3. matematika; 4. jugoslovanska književnost in po svoji izbiri 5. nemški ali francoski jezik s poznavanjem literature v glavnih žrtah. Ta diferencialna matura je pomenila za absolvente trgovskih akademij veliko moralno in tudi materijalno žrtev (saj so samo takse znašale okoli 1500 dinarjev). Zato se je pokrenila borba trgovskih akademikov v smeri odprave te mature, sklicujoč se na možnost nadaljevanja študij na istovrstnih visokih šolah v inozemstvu.

Največja anomalija v naredbi ministrstva prosvete, s katero je predpisalo dopolnilne izpite za trgovske akademike, pa je obstojala v tem, da absolventje trgovskih akademij niso mogli polagati na tej šoli doktorat, čeprav so položili predpisano diferencialno matura, pač pa so mogli samo — diplomirati. Ako je hotel trgovski akademik, ki je diplomiral na predhodno položeni diferencialni gimnazijski maturi, promovirati za doktorja gospodarskih in trgovskih znanosti (iz gospodarsko-politične, diplomatske ali konzularne stroke), je moral kot diplomirani absolvent te šole polagati še vse one gimnazijske razrede, ki so mu manjkali

do mature na gimnaziji. Tako bi moral n. pr. trgovski akademik, ki je pred vstopom na trgovsko akademijo izvršil meščansko šolo, položiti po diplomu na ekonomsko-komercialni visoki šoli, ako bi želel postati doktor te šole, vse gimnazijske razrede od 1. do 8. zapored, čeprav je imel v žepu spričevalo diferencialne mature na gimnaziji. Tako dobesedno v naredbi.

Z ozirom na inozemske fakultete, kjer more vsak absolvent katerekoli strokovne srednje šole po položenem dopolnilnem izpitu (katerega lahko polaga na sami univerzi) preiti na katerokoli fakulteto, so si izvajali absolventje trgovskih šol, ki so diplomirali na zagrebški ekonomsko-komercialni visoki šoli, najprej odpravo diferencialne mature za vstop na to šolo, kar je bilo rešeno v zakonu o trgovskih srednjih šolah, ki je stopil lansk leto v veljavo. S tem je bila odpravljena diferencialna matura za absolvente trgovskih akademij na tej šoli. Borba, ki jo je vodilo združenje diplomiranih ekonomov in komercialcev v Beogradu, katero šteje med svoje člane vrsto uglednih osebnosti, za uveljavljenje zakona o trgovskih šolah in da se odpravi naredba ministrstva prosvete o polaganju doktorata za trgovske akademike, je te dni končala v korist trgovskih akademikov. Ministrstvo prosvete je izdalo važne rešitve, ki bo imela brez dvoma dalekosežnejše posledice tudi za absolvente tehnične srednje šole (tehnična fakulteta) in ki se glasi:

»Povodom vprašanja, ali morejo absolventje trgovskih akademij polagati doktorski izpit na ekonomsko-komercialni visoki šoli v Zagrebu, a na temelju § 4. zakona o srednjih trgovskih šolah v zvezi § 57. točke 5 finančnega zakona za 1933-34 rešavam:

da absolventje trgovskih akademij z zrelostnim izpitom morejo polagati doktorski izpit na ekonomsko-komercialni visoki šoli v Zagrebu. Ako so te osebe diplomirale v inozemstvu na enaki ali visoki šoli, ki je sorodna ekonomsko-komercialni visoki šoli v Zagrebu, more jim se noštrificirati diploma pod pogoji, ki so predpisani v zakonom o noštrifikaciji diplom.

★

Nemška in francoska mladina

Berlin, 8. jan. DNB poroča: Na berlinskem kongresu nemške in francoske mladine je govoril tudi predsednik zbornice za književnost Hans Friedrichs Blunck. Izvajal je med drugim: Novo v Nemčiji je mladinsko gibanje, ki je preobrazilo Nemčijo. Nemška mladina misli socialistično, medtem ko se francoski nacionalizem nagiblje k imperializmu. Govornik je neato obrnil na francosko mladino in dejal: Povejte svojim rojakom, da pričakujemo vašega odgovora kot odgovora dobrih sozgodov v vojni in nado, da napoči dan, ko bosta naša naroda živela kot prijatelja drug kraj drugega — pa tudi z voljo do tekovanja za krono evropske pozicije.

Dunajska vremenska napoved: Izpremenljivo, od časa do časa lahne padavine. Nobene posebne izpremembe v temperaturi.

Zagrebska vremenska napoved: Precej jasno in stalno vreme. Podnevi toplo, noči hladne.

Po katastrofi v Duchovu

Pogreb ponesrečenih rudarjev

Praga, 8. jan. k. Danes popoldne je bil v Oseku (Nelson) pogreb 13 rudarjev, ki so jih izvele iz rovov rudnika, preden so jih morali zapreti. Pogreb nesrečnih rudarjev se je izvršil ob navzočnosti ogromne mase ljudi. Od ranega jutra so se začeli zbirati rudarji v mestu. V vseh revirjih okoli Oseka je počivalo vse delo, da bi tako rudarji mogli prisostvovati pogrebu svojih nesrečnih tovarišev. Defile mimo katafalka na glavnem trgu je trajal celo jutro in celo dopoldne. V imenu vlade sta na tribuni nasproti katafalka zavzela mesto minister dela ing. Čestek in minister za socialno politiko Čech. Prisostvovali so pogrebu še predsednik senata in predsednik parlamenta, množica senatorjev in poslancev, predstavniki oblasti in organizacij. Ko so bili izrečeni govori, se je začel pomikati ogromen sprevod na mestno pokopališče, kjer so bile krste položene v skupen grob. Za časa pogreba, to je ob

treh popoldne, je v Pragi dve minuti počival ves promet kot spomin na ostalih 115 rudarjev, ki počivajo na dnu rudnika. Poleg že omenjene aretacije glavnega inženjerja je danes popoldne prišlo še do drugih senzacionalnih aretacij. Preiskovalna komisija je namreč odredila aretacijo vsega vodstva rudnika in so bili aretirani vsi uradniki od generalnega direktorja do zadnjega poslovojdje. Sodišču je bilo predanih 20 oseb.

Praga, 8. jan. c. Radi rudniške katastrofe v Oseku (Nelson) je bil aretirani glavni inženjer in predau sodišču. V strokovnjaških krogih pa se vendarle poudarja, da je ta aretacija prehitra, ker se tehnika še ne nahaja tako visoko, da bi mogla preprečiti nesreče, ki so danes še zmeraj posledica slučajnosti. Sedaj se je tudi razvedlo, da je bilo ob času eksplozije v rudniku na več mestih razmešče nih po tisoč dinamitnih patron.

† Rudolf Kavšek

Smrt odličnega rojaka v Parizu

Paris, 8. jan. tg. Dne 28. decembra je nenadoma umrl podpredsednik »Jugoslovanske kolonije«¹ v Franciji g. Rudolf Kavšek v 55. letu starosti. Njegovo truplo je bilo ob veliki udeležbi naših rojakov v Franciji, posebno iz Pariza in okolice, pokopano na pariškem pokopališču v Thiais. Rajni je bil ugledna osebnost med našimi izseljenci.

Ta kratka vest zaključuje skromno življenje slovenskega izseljenca, ki se je pred 25 leti izselil iz domovine, prehodil vsa zapadna Evropa za služkom ter se slednjič s pridnostjo in marljivostjo priboril do sorazmerno boljše obstanke kot za sebnimi nameščenec pri neki večji tovarni krzna. Šele pred 10 leti se je poročil s pridno Francozino, višjo uradnico pri železniški družbi PLM, s katero je imel sinčka, ki ga je iz ljubezni do kralja Petra Osvoboditelja — kot je večkrat pripovedoval svojim prijateljem — krstil za Peterčka. Rajnik je bil med prvimi in najbolj navdušenimi osnovalci »Slovenskega društva«¹ v Parizu, ki je l. 1927. začelo zbirati in iskati slovenske rojake, raztresene po francoski prestolici. Tudi nikdar ni štedil z večjimi denarnimi podporami, kadar je društvu primanjlovala sredstva. Ko se je to društvu razpustilo in se združilo z novoustanovljeno »Jugoslovansko kolonijo«, je rajni Rudolf zaradi velike avtoritete, ki jo je užival med vsemi rojaki in zaradi njegovega navdušenega podpiranja naših ustanov postal prvi podpredsednik in je mnogo pripomogel k razmahu društva in k uveljavitvi našega življa v tujini. Z njim izginja ena najpomembnejših osebnosti naše emigracije, človek, ki je bil živa priča dela, marljivosti in poštenja, ki je ostal skozi 30 dolgih let zvest svojji materi in vdan svoji katoliški veri. Z njim je odšel velik značaj, ki je bil ponos in opora naših pariških rojakov. Naj v miru počiva ta dobi mož in naj Bog tolaži njegovo zvesto ženo ter malega Peterčka.

† Anton Heinen

Te dni je umrl v bližini Kölna veliki apostol nemških katoličanov, Anton Heinen, čigar pojav je bil za Nemce isto kakor za nas Janez Krek. Ker ga po njegovih spisih tudi mi Slovenci dobro poznamo, saj se je vsa naša katoliško-prosvetna literatura naslanjala na veličino njegovega duha, bomo na kratko orisali njegovo delo in pomen za notranji razvoj nemških katoličanov.

Anton Heinen (* 12. novembra 1869) je bil sin ljudskošolskega učitelja, zatorej je ob toploti očetove in matrine ljubezni čudovito doživel veličastje narave in božjega obraza v njej; to je bila prva klica za globoko ljubezen domače zemlje in naroda. In ker je čutil, da bo mogel narodu najlažje služiti kot duhovnik, se je posvetil duhovskemu poklicu in kot tak romal iz kraja v kraj; spoznaval je dušo kmeta in delavca, potrebe in notranje borbe enega in drugega. Končno je postal rektor neke visoke dekliške šole, kjer se je poglabil v problem vzgoje in nemirne iskanje vere mladih duš. Od tu naprej se začelna plodovitost genialnega nemškega vzgojnika. Kakor je bil Karl Sonnenschein pomemben za katoliške Nemce v socialnem delovanju in Karl Muth v razvoju lepe literature, tako je bil Anton Heinen velik v pravno-verski vzgoji ljudstva. Saj je bil on tisti, ki je po težkih časih nemškega kulturnega boja vzgojil svojemu narodu smisel za velike naloge in dolžnosti. Vzbuđil mu je vesel, čut časti in odgovornosti ter medsebojne ljubezni. Njegov veliki duh je bil odprt v delavskih revirjih, ob bolniških posteljah, na prižnicah, zlasti pa v knjigi, kjer je pisal o vseh ljudskih bridkostih in borbah za vero v Boga s toliko jasnostjo in ljubeznijo, da so zlasti njegovi

Utrinki

NUMERUS CLAUSUS NA NEMSKIH UNIVERZAH

Ob nejnovejši odredbi nemškega notranjega ministrstva, da bo število na novo vstopajočih akademikov l. 1934 omejeno na 15.000, pišejo nem. listi sledeče: Storjen je potreben korak, da se ustvari vedno hujše prenapolnjenost nemških univerz. Zedavno je bila javnost edina v tem, da je proti temu treba nekaj ukreniti. Vedno več je bilo tujakov, ki so s svojimi visokošolskimi študijami ostajali na cesti. Ker niso dobili službe v svojih strokah, so jih iskali po naradi v panogah, kjer bi zahtevala nadredna meščanska, gotovo pa srednja šola. V zadnjem letnem semestru je bilo na nemških univerzah že 100.000 slušateljev, od teh 12.000 v Berlinu, 8.000 v Monakovem, 7.000 v Lipskem, 5.000 v Bonu, istotoliko v Koelnu itd. Pri tolikem številu je bilo urejeno študiranje zelo oteženo. Samo nekateri so prišli v sliki s svojimi učitelji in do izmene svojih misli in nazorov. Radi prenatrpanih univerz je trpel tudi duh znanosti. Kajti tudi profesorji niso imeli časa, da bi se podrobneje pečali s problemi svoje stroke. Študij na univerzah je postal bolj šolski, kakor znanstveni. In končno akademika ob zavrženih študijah se ni iskalo drugega kakor brezposelnost in široka cesta. — Ali iz prepiranja, ali na komando, vendarle pa precej enoglasno nemški listi odobracijo numerus clausus na nemških univerzah.

JE SE PREMLADA.

O šefa agrarne stranke na Španskem Martinezu de Valasco ravnokar priporočujejo zmernost dohoditve, ki se nanaša na sklep stranke, da bo sodelovala z republikanci. Pred kratkim je Valasco srečal v parlamentu enega svojih starih znancev, ki mu je z ozirom na predloženo zvezo z republikanci rekel, da bo stranka ravnokor morala ob tej priliki podati kako izjavo. Valasco pa vpraša: »Kako izjavo?«¹ Toratiz odvrne: »Republiki morate raz-

apologični spisi presegali stotisočere naklade... Pisal je v resnici iz naroda za narod. Njegova apostolska beseda je bila kot goreč meč; našla je pot karu preprostosti v tisočera zbegana srca. Kot verški pisatelj je bil drugi Alban Stolz, kot vzgojitelj pa drugi Keppler. Če omenjamo vsaj nekatere njegove knjige, ne moremo ti mimo knjig: »O vsakdanjih rečeh«, »Materina bolest in radost«, »Pisma podeželskemu učitelju«, »Pridiga na gorah«, »Goethejev Faust«¹ itd. — Ob smrti velikega nemškega katoličana, čigar vzgojni vpliv je bil v vse okolne narode, tudi med nas, se Slovenci hvaležno spominjamo tega bogonarajnega modernega vzgojitelja, ki je domel svoj čas, in od čigar knjige smo tudi mi svoj delež prejeli.

Evropsko pleme propada

Paris, 8. jan. c. Tukajšnje časopisje objavlja statistične podatke o nazadovanju rojstev v Evropi. Poudarja se, da evropsko pleme propada. Razen Italije in Nemčije pa se nobena država ne bori organizirano proti tej beli kugi. Nazadovanje rojstev je bilo posebno močno v zadnjem letu v Franciji in Angliji.

„Enopiskrska kosila“ v prid brezposelnim

Berlin, 8. januarja. DNB poroča: Izkupilek večerajšnega enotnega kosila v berlinskih gošpodinjstvih je dosegel znatno vsoto 385.114 mark (blizu 7 milijonov Din). Ta vsota se je zbrala kot razlika med običajnim nedeljskim izdatkom za kosilo in samo eno jedjo, ki ne sme stati več ko 50 penigov. Razlika je namenjena zimski podpori potrebnim.

Drožne vesti

Kulturni odsek KA za frančiškansko župnijo ima nocoj ob 8 običajno predavanje. Tema: Svetovni nazor sodobnih pisateljev in umetnikov. — Skioptične slike. Člane in goste vladno vabimo. Iz Lapaza poročajo, da se bodo sovražnosti med Paragvajem in Bolivijo iznova začele, ker danes poteče premirje.

Pogreb nesrečnih žrtev požara v rudniku v Duchovu se bo na svečan način izvršil danes. Na Temzi sta trčila drug v drugega dva parnika. »Erling Linho«¹ s 1281 tonami se je skoraj pri prici potopil, vendar se je posadka lahko rešila na breg. Drugi parnik je vožnjo nadaljeval. Italijanski vojni minister je razpisal natečaj za najboljše slike in kipe o italijanski vojni in zmagi. Grški zunanji minister Maximos je odpotoval proti Parizu in Londonu, kjer bo prav tako kakor v Rimu imel razgovore s tamkajšnjimi političnimi voditelji.

Po začasnem obračunu je celokupni promet skozi poljsko luko v Gdinji v letu 1933 dosegel 6.202.160 ton, od tega odpade na izvoz 5.232.00 ton, na uvoz 869.200 ton in na obalni promet 102.450 ton. Z ozirom na promet l. 1932 se je uvoz povečal za 100%, izvoz za 20% in obalni promet za 100%.

Produkcija umetne svile na Poljskem je dosegla 3.35 milijonov proti 2.63 milijonov v l. 1932. Razen tega so tovarne l. 1933 izdelale 179.000 kg umetne Dextra preje.

Angleški letalski minister lord Londonderry se mudi na inspekcijskem potovanju v Indiji in na bližnjem Vzhodu.

Angleški kolonijalni minister sir Philip Cunliffe Lister je na svoji turneji po Afriki zapustil Kairo, se odpeljal v Khartoum, od koder bo nadaljeval potovanje v Ugando.

Iz Bengala javljajo, da je tam skupina mladih Indijcev izvršila atentat z bombami na skupino Angležev. Ubit je bil le en redar.

odeti svojo ljubezen«. Valasco pa odgovori: »Prijatelj, tu pa imamo precej resnih pomislekov. Kajti republika je še tako mlada.«

DOBRODELNA OFENZIVA ŠPANSKIH KATOLIKANOV.

»Accion Popular«¹ je znaglasno izenčevala zadnji dve volilni bilki v Španiji. Sedaj pa se je vrgla na praktično delo, da prevede v življenje tudi druge točke svojega programa. Organizirala je precej širokopolezno pomožno akcijo za zimo, kakor je bila širokopolezna njena volilna propaganda. Najbolj energično je zastavila svoje delo v Madridu, ki je med vsemi španskimi mesti morda najbolj proletarsko in polno revščine. »Accion Popular«¹ je izdala proglaš, v katerem je čitali med drugim: »Trdela kulture, ki se imenuje krščanska, jih je vsepolno, ki stradajo, ki nimajo strehe in ne obleke. Velikansko je število takšnih, ki bi radi delali in prečeli bi svoje družine, pa nimajo dela. Proti temu je treba organizirati svo družbo, da ne bodo beraški, ki imajo pravico živeti in delati. Brez razlike vsemu pomeno, da ni krščanska, ako poleg nečestitnega lukasa in zapravljenega žive ljudje brez kosčka kruha in brez strehe nad glavo. »Accion Popular«¹ je odločna se toliko časa boriti, da bo v državi zavladala pravičnost. Dolej pa smatra za svojo dolžnost, da organizira pomoč prav vsem, ki so pomoči potrebni, brez oziroma na njih strankarsko ali versko prepričanje.«¹ Dosedaj so že postaršeli v delavskih četrtih povsod jedilnice za brezposelne, prav tako tudi ogrevalnice in prenočišča. Gospe so se zavezale za otroke in poizvedujejo po hišah za stradajočimi družinami. »Accion Popular«¹ napoveduje krščansko vojsko krščanske dobrodelnosti. Sedaj je vsa politika politijena v stran. Prejajni politični agitatorji, akademiki, zlasti pa gospe in gospodine zbirajo pri premožnih darove, obleke in živila za reveže. Istočasno vrši stranka intenzivno propagando v listih, kinu in z radijem.

Roistni dan Nj. V. kraljice Marije

Danes obhaja Nj. Vel. kraljica Marija svoj roistni dan.

Kot romunska kraljica je bila rojena 9. januarja 1899. Dne 8. junija 1923 se je poročila s kraljem Aleksandrom, kateremu je porodila kraljeviče prestolonaslednika Petra, Tomislava in Andreja.

Kraljici, ki zaradi svoje plemenitosti in ljudomilosti tako kot vladarica kakor kot požrtvovalna mati uživa najglobljo ljubezen vseh Jugoslovanov od najvišjega do najškronejšega, ob njenem roistnem dnevu v imenu našega ljudstva najiskreneje častimo!

Bog živi našo kraljico!

Nova katoliška župnija v Zaječaru

Zaječar, 4. jan.

Skrajni čas je že, da se oglašim iz tega kraja na skrajni vzhodni meji naše Jugoslavije. Kakor bravi »Slovenec« želim, da se 1. decembra tu ustanovi samostojna župnija, medtem ko je bila prej odvisna od Niša, ki je 100 km oddaljena. Vseeno obsega teritorialno več kot vso Gorenjsko, ker spada pod njo cela bivša timoška oblast.

Sedež župnije je Zaječar, mesto, ki ima okoli 12.000 prebivalcev, a čez 400 katoličanov. Ti so jako mešane narodnosti: Slovenci, Hrvati, Nemci, Madjari in nekaj Srbov. Cerkev je nova, velika 16x7 m, sezidana pred nekaj leti, posvečena sv. Juriju. Služba božja je srbohrvaška, ker to razumejo vsi. Pojo se pa tudi slovenske pesmi pri 8. sv. maši, pri kateri pojo otroci, in pri 10. ko poje mešani zbor. Ta dva zbora je bilo treba šele ustanoviti in izvežbati, kar ni stalo malo truda in je vzelo mnogo časa. Nabavili smo s pomočjo nadškofstva in t. Pavliča močan harmonij s 14 registri.

Za božično darilo sta prispela dva zvonova, v skupni teži okoli 300 kg. Slovesno smo ju v svečanem sprevodu lepo okrašena prepeljali s kolodvora na Silvestrovo nedeljo po sv. maši ob 10 v cerkev. Na to slavnost so bili povabljeni vojaki s častnim vodom, muziko in vozom ter občinsko zastopstvo. Ko so vojaki dvignili zvonova na voz, je bil kratek govor o pomenu zvonov s temo: vivos voco, fulgura frango, mortuos plango in zahvalo Nj. Vel. kralju, ki je daroval 10.000 Din v ta namen. Med sprejemanjem je dovršeno svirala vojaška godba lepe

pobožne komade in tudi koračnice. Ko smo slednjič dospeli do cerkve, smo se slikali. V cerkvi pa je bil zopet kratek bodrilni nagovor in zahvalna pesem ob zvokih krepkih pihal godbe. Ogledovali so potem še nekateri zvonovi za napis, ki se glase: Salvo Pantelić, Zemun. Saliveno sam. darivanjem Nj. Vel. kralja Aleksandra I. 1933. Poleg tega ima še veliki zvon urezano sliko sv. Andreja z njegovim imenom, mali pa sv. Jurija.

Zvonov pa še nismo posvetili in obesili, ker ni še zvonika, katerega zdaj ne moremo graditi v tej zimi. Lesena konstrukcija pa bi pri tukajšnjih ogromnih cenah prišla predrago. Ko se vreme ublaži, bomo pa, če bo kolikaj mogoče, pričeli zidati zvonik, tako da bodo za veliko noč zvonovi že vabili vernike k službi božji.

Drugo mesto je Knjaževac z okroglo 120 katoličani. Tretje pa Negotin s 140 verniki. Poleg tega so še vedno obratovani rudniki Vrška Čuka, Srpski Balkan, Tresibaba. Dobra Sreća, Podvis in drugi manjši, kjer je katoličkov od 460 do 96. Katoličani so pa še drugod raztreseni, tako da jih je vsega skupaj blizu 2000. Kako težavno je oskrbovanje tako obširne duhovnije za enega samega pastirja, si vsakdo lahko predstavlja. Stori se pa, kar je mogoče, da se ne izgube verniki.

Hvalevredno podpira Rafaelova družba pastirovanje med Slovenci, ki jih je zlasti mnogo v rudnikih. Priporočamo se ji še nadalje. Ravnotako prosimo pomoči tudi še druga društva in radodarne vernike. Bog jim plačaj!

Pomembna socialna ustanova

Ko bi dolenska železnica ne potegnila tako ostre črte med mestom in med vzhodnim predmestjem, bi skoraj ne vedel, kje se neha Ljubljana in kje se začne Novi Vodmat, Moste, Selo, Zelena jama. To predmestje je kakor skoraj povsod izvečine delavsko. Predmestje se je v par letih močno razširilo, zlasti na Kodeljevem. Že z mesta čez Ljubljano pa lahko prebereš na največji stavbi na Kodeljevem napis: Salezijanski mladinski dom. Stopil sem tja dol, kamor je vrelo, kakor čebele v panj, vse polno otrok. Brž sem zvedel, da je na večer pred Tremi kralji božičnica za otroke, ki zahajajo v mladinski dom.

Vstop je bil prost. Stopil sem za drugimi v lepo, prostorno dvorano. Otroci so kar mirgolelo v njej. Prihiti so tudi njih starši.

Pobaral sem gospoda, ki je, tako je dejal, tu v mladinskem domu kakor doma, ter mi je še tole povedal: Mladinski dom, to je naš drugi dom. Ko pridem iz službe, so otroci že v mladinskem domu. Tu so na varnem.

Vidite, gospod, mi navdušeno pripoveduje družinski oče, kaj bi bilo danes tu v Mostah, v Vodmatu, na Selu v Zelni jami, na Kodeljevem, ko bi mladinskega doma ne bilo! Saj vemo, kako je bilo pred desetimi leti. Otroci so se podili po ulicah, s kamni so se obmetavali, tako da nisi bil varen, če si šel po ulici, da tudi tebi ne prileti kaj v hrbet. Zdaj je pa tak mir po ulicah, da skoraj ne najdeš otrok na njih. Ti so v mladinskem domu. Če jih pa srečaš, te še vladno pozdravijo. Prav to nalogo pa ima mladinski dom, da to mladino varuje pred slabimi vplivi, pred pohajkovanjem in jo navaja k dobremu. Stopite v cerkev v nedeljo in poslušajte, kako prepevajo in molijo pri sveti maši ali popoldne pri nauku, ki je nalašč samo zanje. Ali mislite, da bi šli ti otroci reš k nauku, ko bi mladinskega doma ne bilo? Še to je vprašanje, koliko bi jih k maši šlo.

Za nagrado pa imajo otroci marsikaj koristnega in poučnega. Vsako nedeljo po sveti maši imajo predavanje, ki je prav njim primerno. Popoldne smejo brezplačno tudi v kino.

Filmi so tako izbrani, da so prav zanje. — Spomladi gre mladina s svojimi predstojniki vzgojitelji na izlete, poleti pa na kolonijo, kjer se okrepijo v svežem zraku. Lansko leto je bilo 80 otrok pet tednov na letovišču na gradu Otočen pri Novem mestu. Stroške so večinoma nosili salezijanci iz mladinskega doma.

V mladinskem domu dobiva celo vsak dan 40 otrok brezplačno mleko in kruh.

Za naše Moste je mladinski dom potreben kakor oko v glavi. Kdor je tukaj dalj časa in kdor je bil prej, preden so prišli sem salezijanci in ustanovili mladinski dom, lahko vidi ogromno razliko med tem, kar je bilo prej in kar je sedaj. Lahko rečem, da je mladinski dom okolico popolnoma preobrazil.

Vpoštevati je treba tudi njih dušno pastirstvo, ki ga salezijanci opravljajo v mladinskem domu zopet popolnoma brezplačno.

Danes si občine Moste brez mladinskega doma niti misliti ne moremo, saj se nam zdi, da brez njega živeti ne bi mogli.

Prav to misel je izrazil okr. načelnik, g. Žnidarčič, ki je bil oni večer, ko je bila božičnica, povabljen, da mladini lastnoročno razdeli darila. Gospod načelnik se je sredi te mladine čutil vsega srečnega saj je razumel veliki vzgojni pomen. Spregovoril je nekaj toplih besed, v katerih je izrazil vse priznanje mladinskemu domu in dobesedno dejal, da bi mladinski dom bilo treba ustvariti, ako bi ga še ne bilo! Gospod načelnik se je na lastne oči prepričal, kako socialno in humanitarno delo vrši Salezijanski mladinski dom na Kodeljevem za vso okolico. Po vsej pravici zasluži, da ga podpira vsaka oblast, saj gradi domovini in državi veliko in srečno bodočnost. Kaj je v resnici pomembnejšega kakor mladina, ki je vzgojena v globokoverskem in domoljubnem duhu?

Samo eno mi je žal, ko premišlujem to veliko delo mladinskega doma, to namreč, da ni več takih mladinskih domov po naših predmestjih, zlasti v industrijskih krajih, kjer je mladina izvečine sama sebi in ulici prepuščena.

Za 43 milijonov kupčij z zemljišči

Ljubljana, 8. januarja.

Počasi se zbirajo podatki, kako je bilo prometno gibanje kupčij z zemljiškimi parcelami in hišami v Ljubljani in v okolici. O tem smo mesečno že objavljali podatke. V 11 mesecih je bilo zabeleženih v zemljiški knjigi ljubljanskega okrajnega sodišča 680 kupnih pogodb za parcele in hiše v mestu in okolici za celotno vrednost 41.772.561 Din. Najbolj živahna sta bila meseca marec, ko je bilo prodanih 80 nepremičnin za celotno vrednost 5.637.514 Din, ter julij, ko je bilo prodanih 45 nepremičnin za skupno vrednost 8.108.297 Din.

V mesecu decembru, o katerem še nismo poročali, je bilo prijavljenih merodajnim oblastem za mesto Ljubljano deset kupnih pogodb v skupni vrednosti 2.905.974 Din. Prodane je bila hiša, kjer se je nahajala Ljubljanska kreditna banka, na vogalu Stritarjeve ulice in Pred škofijo, za 2.200.000 Din. Kupil jo je trgovec Schmitt. V Spodnji Šiški

je bilo sklenjenih več kupnih pogodb za stavbišča in so bile kupljene obsežne parcele. Tako je nekdo kupil 302 kv. metra za 45.380 Din, drugi 964 kv. metrov za 50.000 Din, njivo v obsegu 722 kv. metrov za 59.204 Din. V trnovskem predmestju so bile prav tako živahne kupčije, kakor tudi v Karlovškem predmestju. Na Poljanskem predmestju je bilo neko stavbišče, obsegajoče 379 kv. metrov, prodano za 36.384 Din.

Treba je ugotoviti, da celoletni tako zvani promet v denarju obsega okoli 150 milijonov. Hipoteke, o katerih smo že poročali, so se napram prejšnjim letom znatno znižale. Tudi realne eksekucije letos niso dosegle tako velikanske vsote, ko prejšnja leta, kajti v vsem letu je bilo v realno eksekucijo vključeno na razna mestna in okoliška posestva (1176 predlogov) samo skupaj 8.085.329 Din. Zanimivo je, da so predlanskim, leta 1932, znašale prostovoljne hipoteke in realne eksekucije 123 milijonov.

Vlomilci na varnem

Ptuj, 8. januarja.

V noči od 8. na 9. decembra 1933 so vlomili v trgovino Ivana Meškota pri Sv. Bolfenku v Slov. goricah. Vlomilci so s silo odprli dvojna vrata in trgovino docela izpraznili. Meško trpi 20.000 Din škode. Vlom je izvršili nenavadno drzno. Ni jih premotilo niti vpitje niti streljanje dveh žensk, ki sta se ob času vloma edini nahajali v hiši ter zaman skušali vlomilce pregnati. Vlomilci so celo odgovarjali s streljanjem; ko so s plenitvijo do kraja opravili, so izginili v noč.

Dognalo se je, da so bili pri vlomu udeleženi štirje moški, trije so nosili blago, eden pa je stal na straži. Preiskavo so vršili orožniki od Sv. Urbana in končno se je posrečilo osumljence aretirati. Aretirani so 20 letni Anton in njegov brat 27 letni France, 40 letni Janez in 24 letna Matilda, vsi iz okolice Sv. Antona v Slov. goricah. Pri aretiranih so našli vlomilsko orodje in nekaj ukradenega blaga. Trgovce Meško je blago spoznal za svojo last. Nekateri aretiranci priznajo vlom in tatvino, drugi pa trdijo, da so blago kupili od cigana. Aretirano četvorico so oddali orožniki sodišču v Ptuj.

★

Uspešen lov

Sevnica, 6. jan.

Solastnik lova industrijalec K. Zupane je priredil dne 4. jan. v občinskem revirju Sevnica pogon na divje svinje. Imel je izvanreden lovski blagor, padli so trije divji prašiči, tri lisice in tudi nekaj zajcev. V našem okolišu delajo divje svinje kmetom veliko škodo, letos je bil po nekaterih krajih krompir kar izoran od svinj in tudi kornja uničena.

Alkohol in nož

Kranj, 8. januarja.

Na praznik sv. Treh kraljev je bilo v gostilni na Gorenji Savi pravi veselo. V manjši sobi se je vršila svatba. Pa tudi gostje v večji sobi so imeli baje s seboj godca. — Oprog osmih so prišli v gostilno trije fantje, tovarniški delavci. Naročili so pol litra vina in pill. V manjši izbi je bil med gosti Zaje Josip, doma iz Prosek, Kranjski okraj, Savska banovina. Med pogovorom in plesom pa je začelo ozračje v gostilni postajati vedno bolj napeto, ko so omenjeni fantje začeli izzivati Zajca. Zajec je odšel na stranišče, ko pa se je vrnil, so ga fantje ponovno začeli izzivati in se ga končno lotili z orožjem, oziroma z noži in z rokami. Podrli so ga na tla, nato pa je nekdo skočil Zajcu na levo ramo, da se napadeni ni mogel braniti. Druga dva pa sta mu prizadela z nožem rane v mišičevje desne in leve roke ter nevarno rano v prsni koš, tik nad srem, ki je po izjavi in izvidu zdravnika težkega značaja. Ranjenca so nato odnesli v stanovanje Maksa Mežnarja na Gorenji Savi, kjer mu je nujno prvo pomoč dravniki dr. Novoseljski, ki je tudi odredil prevoz v bolnišnico, kamor so ga z rešilnim avtomobilom odpeljali ob 4 zjutraj. Priče pripovedujejo, da je bil Zajec miren in brez povoda napaden. Orožniška patrulja je bila o poboju takoj obveščena in kaplarja Mesarič Janko in Stefančič Maks sta se podala na Gorenjo Savo ter krivce tretirala. Po dolgem obotavljanju so napadalci poznali dejanje.

Pri migreni, živčnih boleznih, reumi, menstrualnih težkočah hitro deluje ALGOCRATINE. Proizvaja E. Lancosme - Pariz. Ogl. reg. pod. br. 19876, od 30. X. 1933.

Vojaki kraljeve garde v Belgradu vozijo za pravoslavni božič svoj »šadnjak«.

Liubljanske vesti:

Vprašanje policijskih zaporov

Ze precej znana reč je, da ljubljanska policija že dolgo prav za prav nima svojih zaporov ter da so ji na razpolago le pritvori v lastnem poslopju, ki pa so mnogo premajhni in neuporabni, ter mestni zapor na magistratu. Kadarkoli je večja racija po mestu in te so ob povečani marljivosti policije zadnje čase prav pogoste, se napolnijo na magistratu vsi tudi ne veliki zapor, naš častljivi magistrat pa doživlja čudne slike, ki tja prav nič ne spadajo. Med hodniki, med občinstvom, ki čaka na sprejem v uradih, gonijo stražniki arestante, tem pa seveda tudi ni prijetno, da jih vidi toliko radovednih oči. Najmanj prijetno je seveda uradništvu, ki se je naenkrat znašlo v neprijetnem položaju, da mora uradovati v takem miljeju. Najstrožja paznja stražnikov ne zaleže dosti in arestanti včasih prav grdo nadlegujejo uradnike in občinstvo, kakor n. pr. z raznimi prošnjami za cigarete, z raznimi opazkami itd. Posebno deklino, ki jih od časa polovi policija, so prav nadležne in nesramne. Tako za policijo, ki bi se rada rešila tega mučnega položaja, kakor tudi za magistrat to stanje seveda ni prijetno.

Svoj čas je bilo rečeno, da bi se policijsko poslopje zidalo na vrtu sedanje sodne jetišnice. Poprej je imela namreč policija svoje zapore v sodni palači, pa jih je morala odstopiti za zapore mlajših jetnikov, ki morajo biti po novem ločeni od starejših. Proti nameri, da bi se na vrtu jetišnice zidalo novo policijsko poslopje, ki bi imelo tudi dovolj zaporov, se je izreklo justično ministrstvo. Policija si ni mogla pomagati drugače, kakor da je začasno uporabila odgouske zapore na magistratu. Ti pa so komaj zadoščali za za odgon določene jetnike. Sedaj pa so po navadi jetniki natlačeni v teh zaporih, kar na noben način ni dobro, v prvi vrsti pa ne za uradovanje.

Po zakonu je za nastanitev policije obvezana

mestna občina. Umevno je, da zanjo to breme ni prijetno, toda mora ga nositi in seveda skrbeti tudi za policijske zapore. Rešitev z magistratnimi zaporji pa je najmanj ugodna ter bo morala mestna občina kaj kmalu poiskati drugo, bolj ugodno rešitev, čeprav samo začasno. Mestna občina ima še nekaj poslopij v Ljubljani, ki bi se dala z malenkostnimi adaptacijskimi stroški pregraditi v zapore, tako da bo olajšano delo policiji in magistratu ter da bo uradništvu in občinstvu prihranjen stik z jetniki, obenem pa da bo olajšano tudi stanje jetnikov. Nekje v Strelški ulici ima mestna občina baje staro skladišče, ki je napol prazno. Dalo bi se prav dobro uporabiti za zapore. Na Gradu je še vedno dosti strank, ki žive v bivših zaporih. Ti zaporji niso več tako strašni, kakor beremo v raznih romantičnih knjigah, saj če žive v njih družine, ki bi mogli tudi nekaj dni policijskega zaporja preživeti jetniki, toda družinam bi bilo treba poprej preskrbeti bolj dostojna cenena stanovanja. Morda pa bi mestna občina najela kakšno primerno poslopje v sredini mesta, da uredi začasno v njih policijske zapore.

Vse te ali druge rešitve pa so seveda le začasne. Končna rešitev pa je mestni občini še pridržana, kadar bo ta imela denar, namreč zgraditev res modernega in primerne policijskega zaporja.

Od jutri naprej je na trgu velika
prodaja gosi, rac, puranov, kokoši, piščancev,
gosjega sala, gosje masti in gosjih jeter. Za blago jamčim.

† Marija dr. Janežičeva

Če berem v svetih knjigah, da so usmiljene vdove skrbjele za dar na oltarju Gospodovem, mi rebotv zraste na klečalniku vsa zaskrbljena poslava gospe dr. Janežičeve. To je bila svetopisemska vdova kakor jo danes srečam v naših cerkvah. Tu pogleda pri, tam ji ni sveča na mestu. Tako gre skozi cerkev. Pod rdečo lučko se prikloni, pri izhodu se pokropi, vse majhne napake, ki jih sama ni mogla odpraviti, potoji cerkovniku in mu da denar za svečo in cvetje, če ga sama ne prinese.

Tako dela svetopisemska vdova in gospa dr. Janežičeva je bila med njimi.

Za vse je skrbela.

Ali bodo njene revice v Jožefišču potolažene? Ali bodo njeni delavci in rokodelci v Ljudski kuhinji pri njeni delitvi siti? Ali bodo njeni dijaki v dijaški menzi postreženi?

Mnogo od njih bo pogrešalo njene roke.

Kako jo je skrbelo, ali bo mašno oblačilo pravi čas zasito. In pri tem je ni skrbelo, kdo bo to oblačilo nosil, temveč ali se dovolj trdno in dostojno za sv. opravila. Često je s svojo bomo pokojnino pripomogla k lepšemu popravilu. Ni bilo položnice za cerkev ali sirotišče, ni bilo prosilca na njenih vratih za zavod ali pobožno podjetje, kamor bi od svoje ubode pokojnine ne položila svojega vdovinega daru. Vsak dar prav pride, je rekla. Vse pobožne prireditve, proslave in prosvetne večere je obiskala, povsod, kjer je šlo za dobro stvar, je bila zraven.

Njena natančnost je šla tako daleč, da si je v Ljudski kuhinji kupila kosilo, ko je tam imela opraviti. Oponesli smo ji to, toda ona je menila, da gre tam za vsak dinar in da je mnogo bolj potrebnih, kakor pa je sama.

Tako je ta svetopisemska vdova šla skozi življenje.

Kot česka Nemka se je seznanila s svetnikom dr. Janežičem, ki je bil takrat še vseučiliščnik. Bila je brhko, visokoraso in vitko dekle, ki je vzbujalo pozornost, kamor je prišla. Sedem let sta si zvesto in trdno držala obljubo. Kakor je bil dr. Janežič zdrav, živahen šalivec, tako je moral v svoji bolezni mnogo pretrpeti. Prenasala je heroično vse te težave. Kdor ne ve, da je iskala tolažbe pri Gospodovem oltarju, si njene zadržanosti ne more razložiti.

Kako se je naučila našega jezika! Če je vedela, da je v družbi kdo, ki zna slabo tuj jezik, ni marala uporabljati drugega jezika kakor slovensko. Često nam je pomagala do slovenskega izraza.

Tudi njen dom ni bil brez življenja. Dve grlici sta čakali njene roke in postrežbe. Sosedov maček in golobčki pri franciskanih so radostno čakali njenega prihoda. Ko je poleti morala v bolnišnico, so ji bili v mislih tudi maček in grlici.

Nisem s tem rekel, da niso bili v njenih mislih delavci v Ljudski kuhinji, dijaki v menzi, mašna obleka in njene revice v Jožefišču, njeni bolniki in mater z majhnimi otroki. Vse je izročala.

Prav posebna skrb so ji bili bolniki in matere.

Kdo pove, kje je ona našla naslove bolnikov, zapuščenih in sirotin. In je nudila žene mu pijače, siromašnemu čestokrat zdravilo in kosilo. In ali ni vsaj vsak teden enkrat prišla »poledat otroka«. V resnici je prišla krpat novčice. Samoposebi umevno je bilo, da smo ji porinili kosček z raztrganimi nogavicami. Delila je otrokom cukrčke in nauke. Oboje je delila »Janežičeva tetka«. Morda se bodo starejši tega spominjali, zdaj samo vedo, da tetka več ne bo prišla.

In koliko jih je, kamor tetka ne bo več prišla, Svetopisemska vdova nas je zapustila, ne bo nikamor več prišla.

★

● Ljubljanskemu meščanstvu! V torek, dne 9. januarja slavimo rojstni dan Nj. Vis. naše kraljice Marije. Pozivam meščanstvo, da v proslavo tega visokega dne razobesi državne zastave. — Mestni nač. in župan: dr. Dinko Puc.

● O zborovanju združenih borcev je obširno poročal »Ponedeljski Slovenec«. V poročilu je pomotoma omenjeno, da je pozdravil tudi zastopnik Orjuna g. Valentič, ki pa je pozdravil zborovalce le v imenu snujoče se nacionalno socialne fronte Jugoslavije.

● Železniški promet v soboto in v nedeljo, na oba praznika, je bil prav živahen, čeprav ni dosegel prometa med božičnimi prazniki. Na vseh progah se je oba dni odpravljalo iz Ljubljane okoli 12.000 izletnikov. Promet bi bil nedvomno še večji, ko bi bile smuške razmere v dalini okolici mesta nekoliko boljše. Pač pa se je pripeljala z vlakci v mesto mnogo dijaštva, ki se je vračalo s počitnic.

● Umrlj so v Ljubljani od 29. decembra 1933 do 4. decembra 1934: Rožič Tomaž, 24 dni, sin brivskega mojstra, Vodnikova 17; Žagar Apolonija, 37 let, hči čevljarja in hišarja, Vidovdanska 9; Habič Marija, roj. Gognavec, 90 let, vdova cerkovnika, Vidovdanska 9; Prelovec Franc, 78 let, sodni nad-

oficial v p., Stari trg 4; Poljanec Marija, 81 let, vdova podobarja, Tyrseva 17; Lavrič Ivo, 63 let, davčni nadupravitelj v p., Križevniška 3; Šuster Leopoldina, roj. Kapelj 63 let, vdova knjigoveza, Japljeva 2; Gruđen Terezija, roj. Brodnik, 62 let, žena poštnega poduradnika v p., Celovška 42; Jakič Kristina, roj. Faganel, 70 let, posestnica, Prišojna 1; Ziegler Franciška, 76 let, tobačna delavka v p., Vidovdanska 9; Šiflar Ljudmila, roj. Kancler, 27 let, žena trgovca, Apihova 22; Benedik Dragotin, 72 let, nadučitelj v p. in posestnik, Hradečkova 44; Wrič Elizabetha, 84 let, hiralica, Poljanska 16; Kump Andrej, 90 let, poštni sprevidnik v p., Vidovdanska 9. — V ljubljanski bolnišnici so umrli: Cuderman Urban, 73 let, kajzar, Bašelj 12 pri Kranju; Šuler Marija, 69 let, žena nadučitelja v p., Brezje 9 pri Logatcu; Koprivnik Franc, 3 leta, sin delavca, Dragovsko 11 pri Litiji; Sorč Josip, 45 let, posestnik, Bohinjska Bela 108; Ščurk Ana, 18 let, hči posestnika, Čušperg 6 pri Urošuplem; Rožanc Franc, 17 let, dninar, Sp. Dule 15 pri Krškem; Dolenc Julijana, 10 let, hči delavca, Vič 123; Novak Otmar, 65 let, polkovnik v p., Graz; Sebenik Anica, 16 let, šiviljska vajenka, Knezova 28.

● Spremenljivo vreme. Po ostrem mrazu v soboto in v nedeljo je včeraj zopet pričelo snežiti. Zjutraj je kazal topolmer 2,5 pod ničlo, ter je kljub temu mrazu padal sneg, ki pa je bil zelo suh. Do popoldne se je topolmer dvignil na 2,5 nad ničlo, ter je pričel pihati jug. Sneg je do popoldne prenehal padati.

● Nesreče na poledici. V soboto in nedeljo je bila po ilah nevarna poledica, ki je zahtevala tudi nekaj žrtv. Pri padcu si je zlomil v nedeljo zvečer nogo 29 letni strojni tobačne tovarne Jože Jeras, stanujoč v Tovarniški 2. — Pri Sv. Križu si je v nedeljo zvečer zlomila nogo Marija Šušteršičeva, žena uradnika finančnega ravateljstva, stanujoča na Poljanski 54. — Na cesti je padla in si zlomila desno ključnico posestnikova žena Marija Lovšinova iz Loskega potoka. — Že v soboto je v domačem stanovanju padel in se močno ranil na glavi 42 letni Valentin Jernejc, kurjač tovarne kleja, stanujoč v Novih Jaršah.

● Vojni invalidi in vdove, dospel je premo. Člani, ki si ga žele nabaviti, naj pridejo od 9. do vključno 11. januarja v društveno pisarno med uradnimi urami od 9 do 14. S seboj je prinesli člansko knjižico in vrečo.

Jugoslovanska knjigarna

M. Bajuk: Teoretična tamburaška šola. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 40 Din. Po naših prosvetnih društvih je dosti tamburaških zborov, ki pa radi pomanjkanja dobrega učbenika ne napredujejo v igranju in s tem izgubijo veselje. Tamburaška godba, če je slaba, je dvakrat grda. Zato vsi tamburaški zbori prav temeljito potrebujejo, da to Bajukovo šolo dobro predelajo in si s tem ustvarijo trdno podlago za dober in liter napredek. Bajukova šola obsega najprej kratko razlago o osnovnih pojmihi glasbene abecede, potem podaja natančen nauk o tamburaških instrumentih, kako se nanje pravilno igra, kako se uglašajo, kako se z njimi ravna itd. Končno sledijo vaje za vsak instrument posebej in za zbor. Slednji pa so natančno in izčrpno naznačeni prijemi za I. in II. bugarijo.

Trbovlje

Fantje, rojeni 1916. leta se morajo tekem januarja zglastiti v pisarno vojaškega oddelka na občini, soba št. 3. S seboj naj prinesejo: družinski izkaz, krstni list, domovnico, vojaške dokumente očeta in bratov in ueno spričevalo. Zglastiti se morajo vsi, ki bivajo v občini, če tudi niso sem pristojni. Za pravilno zglastitev odgovarjajo tudi starši in varuhi prizadetih obveznikov.

● Puncke živce — otroško igr priredil Marijin vrtec prihodnjo nedeljo v Društvenem domu.

Komunistični proces, za katerega je bilo veliko zanimanja po Trbovljah, je pred okrožnim sodiščem v Celju končan. Je bil res senzacija? Obsojen je bil Salomon na osem mesecev ječe, ostala dva Kos in Pristav pa sta bila oproščena. Ob tej priliki je prišlo na dan tudi več za priče neprijetnih obolnosti.

Volilni imeniki so na občini razpoloženi v mesecu januarju, da lahko vsak zahteva popravke oziroma vpis, posebno oni, ki so dopolnili 21. leto.

Smrt pobira. Umrla je v avtu med prevozom iz Ljubljane gospa Marija Tori, predstojnica pošte Trbovlje-Vode, stara 40 let. Operirana je bila zaradi raka na črevesu, a ni bilo več pomoči. Imela je zelo lep pogreb. — Kap pa je zadela upokojenega rudarja Dolte Antona, vsled oslabelosti sren je umrl brezposelnosti Tržan Rudolf, star 23 let in 9 letni šolar Jožef Zakušek. Naj počivajo v miru! Preostali pa iskreno sožalje!

Mariborske vesti:

Nazaj v rodno mesto...

Pred praznikom Treh kraljev je pripeljal mestni avtobus v Maribor nenavadne goste. Iz obeh hiralnic v Pltju in Murelincih se je pripeljal v Maribor 20 starčkov in stark, ki so dobili novo zatočišče v povečani mestni oskrbnišnici v Strossmayerjevi 26. Spremljal jih je uradnik mariborskega socialnopolitičnega oddelka. Veliko starčkov povojnega Maribora sploh še ni videlo, ker so morali v tuje hiralnice še za časa vojne. To je bilo čudenja in veselja v avtomobilu, ko so prekorali mestno mejo ter gledali novi, znatno spremenjeni Maribor. Vsi so se z lahkoto ločili od dosedanih bivališč, kjer se jim sicer ni godilo hudo, toda z doma so le bili. Ker imajo nekateri v mestu svoje,

Strelj na tolova'e

V noči na ponedeljek se je pripetil v Razvanju razburljiv dogodek. Posesnik Kuhn, ki je lansko pomlad postal po nedolžnem žrtvu divjaških napadalec, da za posledicami zadoblenih poškodb še danes boleha, je začutil v pozni noči v hišni bližini neznane obiskovalce. Šel je z nabitno puško pogledat ter našel tri neznane moške, ki so odpirali svinjak. Ko so se na klic »stoj« podali v beg, je ustrelil za njimi ter enega zadell, da se je z obupnim krikom zvrnil. Drugi strel je ostalo dvojico zgrešil. Ker ni imel nobenega strela v cevi, se je g. Kuhn vrnil nazaj v hišo ter se čez kaki dve uri podal z nabitim orožjem zopet na mesto strela. Našel pa je tukaj samo veliko mlako krvi ter krvave sledove, ki so vodili do potoka. Oba zdrava tovariša sta se očitno vrnila po obstreljenega ter mu pri potoku izmila rane. Sledi so se nato izgubile na cesti, ki vodi v vas. Dogodek je alarmiral ponoči vso vas, včeraj zjutraj pa so se podali orožniki iz Tezna na zasledovanje, ki pa je zaenkrat poteklo brezuspešno. Verjetno je, da se je ranjenec kam v bližino zatekel ter ga ne bo težko najti.

● Na rojstni dan kraljice Marije bo danes dopoldne ob 9 pontifikalna sv. maša z zahvalnico. Sv. opravilo ima prevzvišeni knezoškof dr. Ivan Jožef Tomažič.

● Subdiakoniat je podelil prevzvišeni knezoškof dr. Ivan Tomažič v soboto na Kraljevo med pontifikalno sv. mašo v tukašnji stolnici 15 bogoslovcem in sicer devetim lavantinskim iz IV in V. letnika, 2 bogoslovcem-trapistoma iz Rajhenburga, 3 frančiškancem in enemu kapucinu.

● Mestni načelnik in podnačelnik sta dva dni odsotna ter ju v vodstvu občinskih poslov nadomestuje mag. ravnatelj Rodošek.

● Zapostavljeno Pohorje. Naše pohorske zimskosportne postojanke se upravičeno pritožujejo radi nezadostne propagande, ki se vrši v radiju in polom Putnika. Radio prinaša poročila o snežnih in vremenskih razmerah na Pohorju le enkrat tedensko, dojem poročila o zimskosportnih postojankah na Gorenjskem dnevno. Tudi Putnik ne prinaša dovolj intenzivne propagande. Tako se je za božične praznike zgodilo, da ni nihče vedel za izborni smuko na vrhovih Pohorja, dočim je radio prinašal poročila iz Kranjske gore in drugih gorenjskih krajev, ki so imeli slabo smuko na južnem mokrem snegu.

● Misijonska razstava. Obisk je včeraj bil še živahnejši in lepši, kakor prva dva dni. Razstava

Za roparjem in vlomilcem

Celje, 8. jan. 1934.

Roparski napad, ki je bil izvršen v noči od petka na soboto na Lopati pri Celju, je razburil vso bližino in daljno okolico. Glede tega vlomna smo dobili še nekatera podrobna poročila in v toliko popravljamo in izpopolnjujemo poročilo v »Ponedeljskem Slovencu«.

Vlom je bil izvršen od pol 2 do 2 zjutraj. Poleg obeh sestra Rozalije in Katarine je bila pri njih, kakor smo poročali, še neka ženska, katera se piše Katarina Hribar in je stara 59 let. Katarina Hribar je slišala ropot, odprla vrata svoje sobe. Misleč, da Rozalija nekaj išče, je vprašala: »Ali si ti Rozalija? Toda ta trenutek jo je že dobila s pištolo po glavi s pripombo: »Tiho bodi, sicer te ubijem«. Hribarjeva se je pri tem udarcu zgrudila ter zakričala. Ta krik je slišala Rozalija ter v zli slutnji prihitela iz svoje sobe s palico ter storila močno udarila. Med njima se vnel boj, ki pa se je slabo končal za Rozalijo. Ko je ropar Rozalijo pobil do nezvesti, je prihitela iz sobe najstarejša, Franciška, kateri je napadalec na nepojasnen način prekal dlan na desni roki ter jo z udarcem po glavi pobil do nezvesti. Vse to se je godilo v veži in sicer v temi.

Nato se je Hribarjeva toliko opomogla, da je vstala, storilec je zahteval od nje samo denar in jo vpraševal, kje ga imajo. Katarina mu je rekla, da nimajo nič denarja doma, šla v hišo ter hotela prižgati luči. Vlomilec jo je pa zopet udaril s pištolo po roki, s pripombo, da jo ubije, če se samo premakne. Katarina je nato sedla k peči, moškemu so pa morali biti očitno zelo dobro znane razmere v hiši, ker je odprl samo tisti predal, kjer so imele ponavadi denar, prebrskal, našel 70 Din, prebrskal še predal nočne omarice Rozalije, odložil pištolo na njeno posteljo, kjer jo je tudi pustil ter izginil v noč. Pri brskanju si je svetil z žepno električno svetilko. Med tem časom sta se sestra zavedli in se čisto krvavi vlegli v postelji. Katarina Hribar je bila pa še toliko pri moči, da je šla klicat sosedo Jakoba Mirnika, p. d. Anžiča, ki je tudi takoj prihitel. Šel klicat na Lopato posestnika Mirnika, p. d. Pšeca, ki je šel v Celje po zdravnika g. dr. Raišpa in obenem vlom naznanil orožnikom. K poročilu v »Ponedeljskem Slovencu« moramo še pripomniti, da je hiša krita z opeko in ne s slamo. V veži, kjer se je vršil med vsemi boj, je vse okrvavljeno.

V zvezi s tem vlomom so sli orožniki in policija takoj na delo in že na praznik dopoldne je policija aretirala nekaj po lastnem nagibu, nekaj pa po naročilu orožnika brezposelnega delavca, očeta 5 majhnih otročičev. Po ponovni preiskavi je našla policija skupno z orožništvom na njegovem stanovanju v postelji zelo okrvavljene hlače. Sumljivo je tudi to, ker ga ponoči ni bilo doma in so mu bile razmere pri Belejevih, tako se pravi p. d. pri hiši, dobro znane. Saj je precej časa stanoval v bližini, večkrat pomagal žagati drva in tudi vsi njegovi otroci so večkrat pri teh ženskah dobili jesti. Sumljivo je tudi to, ker je baže pri nekem razgovoru na Borzi dela mož nekomu omenil, da bodo prišli tudi na Lopato. Nato mu je tekdo rekel, naj le pride, jesti bo že dobil. A

zato je bilo njihovo pričakovanje tem nestrpnejše. Za praznike, ko je bilo lepo vreme, pa so se novi stanovalci oskrbnišnice podali v mesto ter si ogledovali svoj rodni kraj, kamor so si vedno želeli, pa niso do zadnjih dni imeli upanja, da ga še kdaj vidijo. Te dni se bodo preuredili novi prostori v hiralnici za nadaljnjo partio oskrbovancev, ki jih pripelje avtobus iz Voinika in Wildona. Nekaj hudo bolnih in slabih so morali še pustiti v tujih hiralnicah in teh menda ne bo mogoče pripeljati nazaj. Ko bodo vsi oskrbovanci v Mariboru, se bodo še preostala mesta izpopolnila z mariborskimi ubožci, ki že komaj čakajo, da pridejo na vrsto pod varno občinsko streho.

po svoji zanimivosti zasluži, da si jo vsakdo ogleda.

● Avtobusno zvezo z Reko pogrešajo ob nedeljah in praznikih mnogi smučarji, ki bi radi na Pohorje, pa si po zaledenelih strminah ne upajo na vrh, dočim nudi cesta preko Reke ugoden dostop.

● Kako smo lani pokopavali? Kriza na vseh koncih in krajih in tudi pri pogrebi Pompozni gala pogrebi, ki so svoje dni privabljali mase radovednežev ter tvorili vsebino razgovorov cele tedne, so že čisto izginili. Že prvi je bil slab, nekaj boljši že drugi, nato pa so se številke stopnjevale do do petega razreda ter zopet padle pri šestem in sedmem. Največ pa je bilo ubožnih pogrebcev, pri katerih nosi vse stroške mestna občina. Skupno je bilo vseh pogrebcev 812, od tega 2 gala, 4 prvega, 62 drugega, 69 tretjega, 81 četrtega, 122 petega, 82 šestega in 89 sedmega razreda. Otroških pogrebcev je bilo 49, ubožnih 206, vojaških 15. Od pokopanih je bilo 357 odraslih moških in 357 žensk, 60 dečkov, 61 deklic, 15 vojakov, 9 kazniincev ter 14 samomorilcev (8 moških in 6 žensk).

● Davčne zadeve. Mariborska davčna uprava opozarja, da je dospel s 1. januarjem v plačilo prvi četrtletni obrok zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neoženjene osebe, davka na poslovni promet in vojnico. Navedeni davki se morajo poravnati do 15. februarja 1934. Davčni zavezanci splošnega davka na posl. promet, ki plačajo davek po knjigi opravljenega prometa, morajo plačati davek za IV. četrtletje 1933 do 30. januarja 1934.

● Dravska brv prebarvana. Letos bo dobila tudi dravska brv novo barvno prevleko. Železna konstrukcija je namreč že močno zarjavela ter potrebuje nove zaščite. Tozadevna dela bodo kmalu razpisana. Brv je last mestne občine, ki jo tudi vzdržuje.

● Volitve obratnih zaupnikov so po mariborskih obratih znova razvele srdit boj med obema skupinama, ki sta se spopirali pri zadnjih volitvah v Delavsko zbornico. Zlasti v tekstilnih obratih je ta boj ogorčen.

● Pri sankanju ob nogo. V Vrtačih se je ponesrečil sinček orožniškega narednika, 7 letni Peter Zabog. Fant je padel pri sankanju ter si zlomil nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico v Maribor.

● Ulični sladoleđarji bodo izginili. Svoečasno smo že sporočali o sklepu tržnega odseka, naj se prepove prodaja sladoleđov po ulicah. Sklep je sedaj osvoil tudi mestni svet ter je na ta način postal pravomočen. Tržno nadzorstvo je bilo poverjeno z izvršitvijo tega sklepa ter je sladoleđarske obrtnike že obvestilo, da ne bo s pomladjo nič z ulično prodajo sladoleđov.

★

● Pogreb pokojnega Ivana Rebeka je bil v nedeljo popoldne. Udeležili so se ga zastopniki zbornice TOI, okrožnih odborov obrtniških združenj iz Ljubljane, Slov. obrt. društva v Mariboru, raznih drugih obrtniških organizacij, zastopniki mestne in okoliške občine, raznih oblaslet in uradov, veliko stanovalskih tovarilsev in občinstva. Ob grobu so se od pokojnika poslovili tajnik celjskega okrožnega odbora g. Zabkar, g. dr. Juro Hrašovec, g. Milko Krapež za TOI, g. Igljč v imenu ljubljanskih in g. Burež v imenu mariborskih obrtnikov. Tako je legel v grob mož stare garde, ki se je kot organizator učil delati v ljubljanskem Društvu roč. delskih pomočnikov, žigal častni član je tudi bil in ki je v prvih letih krščansko-socialnega gibanja stal v prvih vrstah dr. Krekovihih sodelavcev. Pokojni Rebek je bil mož poštenjak od nog do glave in tudi ni nikdar zatajil svojega slovenskega prepričanja ter je tudi vedno izpolnjeval svoje verske dolžnosti.

● Smrt kosi. Zadnje dni so umrli: Mikolč Terezija, 72 letna kuharica, na Okopih 1; Josip Ružič, 48 let, višji stražnik v p. in v javni bolnišnici 74 letni previzikar Andrej Hercog od Sv. Petra pri Mariji Gradu. N. v. m. p.

● Uradno popravljane volilnih imenikov v letu 1934. Na mestnem načelniku št. 2 so od 8 do vključno 27. januarja t. l. razpoloženi volilni imeniki v svrhu uradnih popravkov. Natančnejši podatki so razvidni iz razzasa, ki je naab na uradni deski mestnega magistrata.

● Zrlec nasreč. Franc Kolar, 24 letni kočar z Dobrne je 6 t. m. padel doma v napadu božični na vrbe štedilnik in se opekel po levi roki — 62 letni brezposelni krojač Jože Jeranko, Dečlova c. 3 je 6 t. m. zvečer padel doma po stopnicah in se potel po vsem telesu. — 30 letna služkinja Helena Marink je 7 t. m. zjutraj padla po stopnicah in si zlomila desno nogo. — 61 letna kuharica Marija Črešnik iz Celja je 6 t. m. zvečer na plinčnici pred neko hišo v Guberju padla in si zlomila desno roko. Vsi nanesrečenci so iskali pomoči v celjski javni bolnišnici.

— Pri nađenju k mašobi protinu sladkosečnosti izboljšuje naravna »Franz-Josefova« grenčica delovanje žlečad in črevesa in traino pospeši prebavo

Poizvedovanja

4. t. m. je odšla od doma 20 letna P. P. Bila je brez plašča. Obležena je bila v modro pleteno obleko in je imela črne snežne čevlje. Pogrešana je večje postave in ima ostržene črne lase. Posebnih znakov nima. Če je komu kaj znano o dekletu, naj sporoči orožništvu v Vevčah.

Dve zanimivi kazenski obravnavi

Ljubljana, 8. januarja.

Pred kazenskim sodnikom-podincem okrožnega sodišča se je danes vršila zanimiva obravnava, ki bo v prvi vrsti zanimala mnoge občinske odbornike, kako je treba sesilavljati pritožbe na nadzorno oblast o občinskem gospodarstvu. Bila sta obtožena posestnika Lojze P. in Metod R. iz Prevoja, občina Moravče, okraj Kamnik. Državni tožilec ju je obtožil, da sta 4. marca lanskega leta poslala in podpisala vlogo na okrajno glavarstvo v Kamnik, v katerem sta očitala županu, da si neupravičeno lastne živinske potne takso po 2.50 Din in da sta ga s tem javno oklevetala in zagrešila prestopke žaljenja časti po § 302 k. z. Prvi obtoženeц je odločno izjavil, da ne prizna nobene krivde. Na vprašanje sodnikovo je priznal, da je podpisal vlogo na okrajno glavarstvo z dobrim namenom. Ni hotel žaliti župana. Samo je hotel, da se v teh težkih razmerah znižajo pristojbine za živinske potne liste.

Branilec dr. Miha Krek je sodniku pojasnil ves položaj. Res je, da sta obtožena napravila vlogo na glavarstvo v prepričanju, da se stvar uredi. Ugotovili je tudi na podlagi vloge, da nista rabila besede, da bi bil župan neupravičen pobirati to takso, pač pa sta navedla dejanski stan in omenila, da župan pobira takso, ne da bi jo uvedel v občinski račun. Obtoženeц sam je po izjavi branilca izjavil, da ni imel nikakega namena očitati županu kaj nečastnega in žaljivega.

Župan, ki je bil sprva navošč pri zaslišanju obtožence, je izjavil, da sta ga hotela s tem žaliti in da zato zahteva kaznovanje. Prvi obtoženeц pa

je na zapisnik izjavil, da ni imel nobenega namena župana oklevetati, ali mu kaj nečastnega in žaljivega očitati. Preključje in obžaluje vsako klevečo, ki bi se mogla razbrati kot neresnična iz inkriminirane vloge. Silično je izjavil tudi drugi obtoženeц.

Kot priča zaslišani župan Mar je pojasnil položaj in je pripomnil, da ni take 2.50 Din zaznamoval v občinske račune, ker je to smatral za svojo nagrado. Sodnik je prečital vse vloge. Državni tožilec je zahteval obsodbo v smislu obtožnice. Branilec dr. Miha Krek pa je predlagal popolno oprostitve obeh obtožencev, kajti poslužila sta se v tem državljskih pravic pritožbe na nadzorno oblast. Sodnik je nato objavil *oprostilno sodbo obeh obtožencev*, utemeljujoč jo s tem, da pritožba na okrajno glavarstvo ne vsebuje nikakega dejanskega stanja za prestopke po § 302 k. z. o žaljenju uradne osebe. Oba obtožena sta samo to naredila, kar je bilo res, nista pa mu očitala da bi nepošteno ravnal. Državni tožilec se proti razsodbi ni pritožil.

Nato je bila še druga zanimiva obravnava proti župniku iz Presejra, ki je bil obtožen po § 400 k. z., češ, da je zlorabil kot verski predstavnik svojo oblast in je vplival na spovedance v strankarske namene. Tu gre za občinske volitve. Obtoženeц, župnik iz Presejra, je izjavil, da odklanja vsako izjavo in da se je vabilu sodišča odzval z golj iz pokorščine do zakona in do sodišča. Njega pa vežejo večje dolžnosti do cerkvenega zakona in zato ne more podati v obrambo nikake izjave. Zanimiva obravnava je bila preložena na nedoločen čas, da se zasliši neki 83 letni starček.

tentično tolmačenje naredbe o zaščiti kmetov. »Avtentično tolmačenje naredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov.« »Prepoved uvoza in prodaje preparatov, ki niso prijavljeni niti odobreni.« »Pristop Perzije k mednarodni konvenciji o prepovedi uporabe belega (rumenega) fosforja v industriji žigalnice.« »Pristop Perzije k konvenciji za izboljšanje usode ranjencev in bolnikov v vojskah za vojne.« »Ratifikacija konvencije za izboljšanje usode ranjencev in bolnikov v vojskah za vojne in konvencije o postopanju za vojni ujetniki — po Kanadi.«

— Pri boleznih »rea in poapneju žil. nagnjenosti h krvavitvam in napadih kapi zasigura »Franz Josefov« grenčica lahko izpraznenje črevesa brez vsakega napora.

— Mati in hči pod lokomotivo. Pri Novem Sadu se je te dni med snežnim metelom pripetila huda prometna nesreča. Somborski osebni vlak je povozil 45 letno Rosino Klar in njeno 7 letno hčerko. Mati je mrtva, deklici pa bodo najbrž morali odrezati obe roki. Mati in hči sta hoteli obiskati brata, ki stanuje v pristanišču. Šli sta po bližnjici ob železniški progi. Najbrž zaradi hudega snežnega viharja nista čuli prihajati za seboj somborskega osebnega vlaka. Prometni uradnik Trpkovič, ki je v bližini vršil službo, je naenkrat začel med ropanjem koles strašen krik. Takoj je pihel na lice mesta, kjer se mu je nudi strašen prizor. Opazil je na tračnicah strašno razmesarjeno žensko truplo brez rok in nog. Poleg trupla pa se je v vili v strašnih bolečinah majhna deklica. Uradnik je takoj telefonično obvestil policijo, ki je poslala na lice mesta komisijo. Mater so prepeljali v mrtvašnico, hčerko pa v bolnišnico. Vlakovodja osebnega vlaka ni opazil nesreče in so šele v Novem Futogu opazili na kolesih lokomotive kri.

— Doraščajoča mladina naj zavživa jutraj kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice, ki dosega vsled svojega učinkovanja kot čistilo želodca, črev in krvi zelo zadovoljive uspehe pri dečkih in dečkih. Na otroških klinikah se uporablja »Franz-Josef« voda že pri malih, češče zelo zaprtih bolnikih.

— Skrivnostni požar v belgrajski vili. Upokojeni tajnik finančnega ministrstva Milivoj Nikolačević je kupil pred tremi leti v Belgradu na Topčiderskem brdu vilo. Razkošno jo je opremil z umetniškimi slikami, raznimi starinskimi predmeti, perzijskimi preprogami in dragocenim pohištvo. Pred tremi tedni se je odpeljal v Vrnjačko banjo, kjer redno živi pozimi, in je prosil svojega sosedo trgovca Petroviča, da bi pazil na vilo. Petrovičev sluga je večkrat šel pregledovat okrog vile, ko pa je te dni zjutraj ob 8 zopet prišel, je zapazil, da so glavna vrata odprta in da vodijo po snegu sledovi do vile. Takoj je telefoniral svojemu gospodarju, ta pa policiji, ki je takoj poslala komisijo. Ko so orožniki odprli vrata v prvo sobo, se je privlačil gost dim. Hitro so začeli odpirati okna, obenem pa policijske gasilce, ki so takoj prihiteli in pogasili ogenj. Ugotovljeno je, da je neznan zločinec skozi tri sobe napeljal volno, namočeno v petrolej, in jo zažgal. V vseh treh sobah je naenkrat nastal požar, ki so ga k sreči takoj zapazili in pogasili. Zanimivo je, da ni bilo iz vile, kolikor so mogli doslej ugotoviti, ničesar odnesenega, čeprav je bilo veliko dragocenih predmetov na razpolago. Zdi se, da gre za maščevanje kake odpuščene služkinje, ki si je najbrž najela pomagat. Škoda je precej velika.

— Gentlemen in vlomilec obenem. V Somboru imajo veliko senzacija: v zaporih tamkajšnje policije imajo pod ključem gentlemena-vlomilca Ladislava Windheima, ki je živel dvojno življenje. Stanoval je v luksuznem stanovanju in živel jako velikopolezno. Po poklicu je izkušen mehanik in se je svojčas bavil s popraviljem miselnih strojev. Imel je več poslov, med drugim je imel tudi zastopstvo neke subotične firme, ki je imela svoje prostore v Kostičevi ulici. Ko je tvrdka opustila svoje zastopstvo v Novem Sadu, se je v lokal preselil trgovec z usnjem Gussman. Ta je že dolgo časa opazal, da mu iz blagajne zginja denar, ne da bi mogel priti v lomilcu na sled. Naposled je dal izmenjati vse ključavnice. Nekaj časa je bil mir, nato pa so se spel začele tatvine. V eni preteklih noči pa je skril Gussman dva svoja pomočnika v sobo, kjer je bila blagajna. Okrog 12 so se nenadoma odprla vrata in v sobo je stopil neki mož. Brez pomisljanja je nameril svoj korak proti blagajni. Tedaj pa sta skočila iz svojega skrivališča uslužbenca in mu posvetila z električno lučjo v obraz. Spoznala sta Windheima. Temu se je posrečilo, da je ubežal in se četrte ure kasneje elegantno obleden pokazal v drugem koncu mesta, toda policija ga je vseeno prišla in zaprla. Priznal je svoje vlohe.

— Norec skočil v vodnjak. V vasi Dabru pri Otočcu je posestnik Smolčić Jure zadnje čase kazal pogostokrat znake slabomnosti. Imel je fiksn misel, da ga nekdo preganja. Te dni je večerjal s svojo družino. Naenkrat pa je planil pokone, divje zavpil in ubežal ven. Svojci so planili za njim, da bi ga zadržali. Smolčić pa je bežal skozi mrak do vaškega vodnjaka, skočil vanj in utonil.

Naznanila

Ljubljana

Na rojstni dan Nj. Vel. kraljice Marije, to je danes, bo ob 9 zvečer častniški družabni večer v dvorani »Zvezde«. Rezervni častniki in gospodje, ki imajo vabila, se pozivajo, da se udeležijo tega družabnega večera.

1 Narodna galerija je naslov predavanju, ki ga ima v sredo zvečer ob 20 g. msgr. Viktor Šteška v verandni dvorani hotela Union. Namen predavanja je seznaniti ljubljansko meščanstvo z zakladi, ki jih hrani naša Narodna galerija. Predavanje bo bogato opremljeno s skioptičnimi slikami. Opozorjamo na predprodajo vstopnic: sedeži 3 Din, stojšče 2 Din, dijaki 1 Din. Vstopnice se dobe v Ljudski knjižnici, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7.

1 O reformaciji oziroma o Martinu Luthru, njegovi osebi in delu ter o usodi tega dela v zgodovini bo ob pribliki 450 letnice Luthrovega rojstva predaval gosp. Franc Teršeglav v danes ob 19.30 v postorih Ljubljanskega kluba.

1 Pogrebno društvo Marijine bratovščine v Ljubljani sklicuje redni letni občni zbor v nedeljo 21. jan. ob 3 popoldan v dvorani Križevniškega reda v Ljubljani, z običajnim dnevnim redom.

1 Šiskarji! Redni občni zbor podružnice šadjarkega in vrtnarskega društva bo ob pribliki predavanja dne 16. januarja ob pol 8 zvečer v šoli. Pobirala se bo tudi članarina.

1 Predavanje SPD o Monthlancu in Materhornu. V petek 12. januarja ob 8 zvečer bosta gđ. Francka Mohorčič in g. Kopinšek pripovedovala v Delavski zbornici o svojih turah in doživljajih na teh dveh alpskih velikanih. Gosposdini Mohorčičevi sta prvi Slovenki, ki sta bili na Monthlancu in Materhornu, in zanimivo bo poslušati, kako doživlja žena ture nad 4000 metrov.

1 Kuharska šola v gostilniškem domu bo končala svoj tečaj konec meseca januarja. Priredi pa z ozirom na nove prijave nov trimesečni tečaj s početkom meseca februarja. Šola sprejme še nekaj novih udeležencev, ki naj takoj obvezno prijavijo svojo udeležbo na tečaju. Informacije se dobe v pisarni Zdrženja gostilniških podjetij v Ljubljani, Privoz št. 11, telefon 26-75.

1 Zveza združenih gostilniških obrti Dravske banovine je preselila svojo pisarno v Šubičevu ulico št. 3, pritličje, levo. Istotam je tudi pisarna Gostilniškega Samopomoči.

1 Nočno službo imata lekarni: mr. Sušnik, Marijin trg 5, in mr. Kuralt, Gosposvetska 10.

Maribor

m Podporno društvo za revne učence v Mariboru bo imelo svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 28. januarja t. l. ob 11 v Cankarjevi šoli. Vsi ljubitelji mladine, zlasti pa zastopniki šol, iskreno vabljani! — Odbor.

Narodna knjižnica in čitalnica v Zagrebu, Gunduličeva ul. 29, priredi v sredo, 10. t. m. društveni sestanke s predavanjem g. vseuč. asist. dr. Karla Lučičkega: »Neredno utripanje srca« (s projekcijami). Začetek predavanja ob 9 zvečer. — Gostje dobrodošli.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Drama

Začetek ob 20.

Torek, 9. januarja: Zaprti.

Sreda, 10. januarja: »Sonjkin in njegova sreča«. B. Cetrtak, 11. januarja: »Komedija zmešnjav«. Red Cetrtak.

Petek, 12. januarja ob 15: »Cvrček za pečjo.« Dijaška predstava. Cene od 5 do 14 Din.

Opera

Začetek ob 20.

Torek, 9. januarja: Zaprti.

Sreda, 10. januarja: »Tičar«. Red Sreda.

Cetrtak, 11. januarja: »Boheme«. Red C.

Petek, 12. januarja: Zaprti.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 9. januarja: Zaprti.

Sreda, 10. januarja ob 20: »Mala Floramye«. Red C.

Cetrtak, 11. januarja ob 20: »Scampolo«. Prvč.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek 9. jan.: 12.15 Plošče. 12.45 Poročila. 13.00 Čas. plošče. 18.00 Otroški kotiček (ga. Gabrijeljčičeva) 18.30 Plošče. 19.00 Francoščina (prof. Prezelj). 19.30 Nacionalno predavanje (Viktor Pirnat). 20.00 Radio orkester izvaja skladbe od nagradnega tekmovanja. 21.30 Vokalni koncert Jože Likoviča. 22.00 Čas. poročila. 2.30 Angleške plošče.

Sreda, 10. januarja: 12. 15 Plošče 12.45 Poročila 13.00 Čas. plošče 18.00 Komorna glasba, radio kvintet 18.30 Radio orkester 19.00 O narodni vzgoji (dr. St. Gogala) 19.30 Literarna ura: Naše morje v narodni pesmi (A. Širok 20.00 Prenos opere iz Ljubljane. V odmoru čas in poročila.

Drugi programi

Torek, 9. januarja.

Belgrad: 16.30 Orkestralni koncert. — 19 Tambaraški orkester. — 20.20 Radio-orkester. — Dunaj: 17.20 Klavirski koncert. — 19 Koncert vojaške godbe. — 22.25 Orkestralni koncert. — Budimpešta: 17 Orkestralni koncert. — 18.30 Nürnbergski pevci mojstri. opera Wagner. — London: 21 Koncert vojaške godbe. — München: 16 Orkestralni koncert. — 19 Schubertova glasba. — Prag: 20.05 Koncert praške filharmonije. — Varšava: 16 Vokalni koncert. — 17.05 Komorna glasba. — 18.20 Zborovski koncert. — 20 Palestrina, opera. Miloffček.

Sreda, 10. januarja:

Belgrad: 20.00 Prenos iz Ljubljane — Dunaj: 17.25 Glasba avstrijskih skladateljev 20.05 Simfonični koncert — Breslau: 23.20 Koncert šleske filharmonije — Budimpešta: 13.30 Orkestralni koncert 17.30 Klavirski koncert 19.50 Vokalni koncert 20.40 Koncert orkestra — London: 21.00 Simfonični koncert — München: 16.00 Simfonični koncert za čelo 20.05 Koncert vojaškega orkestra 21.05 Klavirski koncert — Rim: 21.00 Prenos iz opere — Varšava: 15.40 Klavirski koncert 16.55 Zborovski koncert 17.20 Koncert za čelo 20.00 Koncert simfoničnega orkestra.

Sport

Smučarski klubski dan v Mojs strani 7. 1. 1934

Ob krasnem vremenu in idealnih snežnih razmerah sta se vršili tekmi na daljavo in to člani nad 20 let na 14 in mlajši na 10 km precej težki, večinoma skozi gozdove speljani progi, ki je zahtevala celega smučarja. Tudi letos si je priboril klubsko prvenstvo naš Jakopič Albin v času 47 min. 16 sek.; drugo mesto je zasedel Lakota Ciril s 53 min. 32 sek.; tretji Duvčan Stanek 56 min. 4 sek.; četrti Klančnik Gregor 57 min. 12 sek. in vsi ostali z majhnimi časovnimi razlikami. Prvi junior, Klančnik Karol, 48 min. 5 sek.; drugi Kotnik Zdravko 51 min. 25 sek.; tretji Lichtungger Ferdo 54 min. in četrti Košir Josko 54 min. 2 sek. Mnogo prijateljev belega sporta je z zanimanjem sledilo poteku tekem; proga je bila deloma vidna od starta in je bilo prav zanimivo gledati, kako so se borili. Do sedaj so se naših tekem udeleževali v lepem številu tudi vojaški granicarji — na žalost jih pa letos ni bilo? — Ker pričakujemo trenerja iz Norveške, ki bo učil naše fantje v skokih, se skakalna tekma preloži.

Klubski dan SK Rateče-Planica

SK Rateče-Planica je priredil v nedeljo, dne 7. t. m. svoj klubski dan. Članske tekme se je udeležilo 9 tekmovalcev na 15 km dolgi progi. Prvi je prispel Mežik Slavko v 1 uri 3 min. 18 sek., 2. Erlih Janez v 1 uri 6 min. 3 sek., 3. Kavalir Sebastijan v 1 uri 4 min. 4. Kavalir Anton 1 uri 11 min. 50 sek. 5 članic je tekmovalo na 4 km dolgi progi: prva je prispela Kerštanj Ursula v 28 min. 28 sek., 2. Martelj Anica v 28 min. 52 sek., 3. Kavalir Marija v 31 min. 35 sek. Izmed 7 naraščajnikov od 14 do 18 let, ki so tekmovali na 6 km dolgi progi, je prispel prvi Kopavnik Alojz v 33 min. 20 sek., 2. Kopavnik Davorin v 37 min. 53 sek., 3. Zima Karol v 38 min. 40 sek.

Smučski odsek SPD Trbovlje, priredi dne 14. jan. 1934 »Medklubske slalom tekmo na Mrzlici«. — Start na Mrzlici pri planinskemu domu ob 10 popoldan; za to je potrebno, da prispejo tekmovalci že v soboto. Prenočnina za tekmovalce je v zakurjeni sobi na skupnem ležišču brezplačna. Pravico udeležbe imajo vsi tekmovalci verifikirani v JZSS Prijavnica znaša Din 10. Prvi trije tekmovalci prejmejo lepa darila in sicer I. poseben znak Dr. Baumgartner, II. srebrno, III. bronasto plaketo darilo SPD Opozorjamo, da se posebnih vabil klubom ne bo dostavljalo. Prijave in vsa pojasnila so na razpolago pri tajniku Šip Gustavu, Trbovlje.

Smučarski odsek Podružnice SPD v Prevaljah priredi dne 14. t. m. propagandno skakalno tekmo na novi skakalnici v rrevaljah. Skakalnica je odlična, zgrajena po najnovejših prepušcih za skoke do 15 m. Za najlepše skoke gosta in domaćina sta razpisani nagradi. Prijave za tekmo je poslati najkasneje do 12. t. m. osebek s prijavnino Din 10. Tekmovanje se prične ob 14. Za prireditev vlada veliko zanimanje.

SK turija (jahkoatletska sekcija). Drevi ob 19 bo v letovavnici osnovne šole na Grabnu (Čozova cesta) gimnastični trening pod vodstvom trenerja g. Dobovskega. Udeležite se pismočestitno! Seja načelstva bo drevi ob 19 v klubski sobi. Zanesljivo in točno! — Načelstvo.

Smučarsko predavanje. V dobi zimskega sporta smo. Zato je prav, da v tem času na sporedu predavanja o belem sportu, ki so — mimogrede povedano — pri nas le prerediti. Zato pa vsak zimski sportnik komaj pričakuje takega večera.

V četrtek t. j. 11. t. m. bomo imeli po daljšem času zopet smučarsko predavanje. Tedaj bo namreč predaval znani alpski smučar Robert Kump, ki nam bo na platno obrazložil svoje zadnje delo »Ski« ter nas natančneje seznanil s smučarsko umetnostjo. Predavanje, o katerem bomo se govorili, se vrši v veliki unioński dvorani ob 20 (8) zvečer.

Koče, 8. januarja: Temperatura —10, starega snega 130 cm, suhega 5 cm. Smuka prav dobra.

Slovanski smučarski prvenstev, ki se vrše v začetku februarja v Zakopanih (Poljska), se bodo udeležili tudi ruski smučarji, ako bo v to privolila FIS-a. Kakor znano, se udeležte teh prvenstev Bolgari, Jugoslavlani, Poljaki in Čehoslavlani.

Svetovna bazenska prvenstva se vrše l. 1934 v Nemčiji in sicer v Leipzigu. Nemška kolesarska zveza je izdelala točen program cele prireditve, ki se vrši v času od 10. do 20. avgusta. Prvi dan so sprejeli, 11. avgusta je kongres mednarodne kolesarske zveze, nakar se začne odigravati prve in izločilne borbe. 18. avgusta je čestno svetovno prvenstvo, 19. avgusta je finale vztrajnostnih dirkačev za svetovno prvenstvo, 20. avgusta pa je zaključna slovesnost.

Za olimpijske igre leta 1940 se zelo pogojuje med drugimi tudi Argentinja, ki namerava v to svrhu zgraditi v Buenos Airesu ogromen stadion za 100.000 gledalcev in si že vnaprej zagotavlja velike vspehe. Znano pa je tudi, da pride Italija najresnejše v postvek kot prireditelja za omenjeno olimpijado in je v to svrhu izvedla že gotove priprave. Pa tudi ni verjetno, da bi olimpijski odbor svoječasno naziranje, da se vrši ta olimpijada v Evropi, na ljubo Južni Ameriki spremenil.

Ptuj

Iz javne bolnišnice in hiralnice. Sprejetih je bilo v letu 1933 v ptujsko bolnišnico 1517 bolnikov, 70 več, kakor leta 1932; s tem je ptujska bolnišnica od svojega obstoja (1874) dosegla največji stalež bolnikov. Poseben velik je bil porast porodnic, ker je bila zanje lani pripravljena posebna soba. Porodov je bilo 48, v prejšnjih letih po največ 29. Uspeh zdravljenja je bil: 983 bolnikov ozdravljenih, 461 izboljšan, 61 pa smrtnih slučajev, to je 4%. Porast bolnikov se vidi iz primerjave v letom 1923, ko jih je bilo sprejetih 775 (lani torej 100% več). Bolnišnica je zgradila v preteklem letu 32 metrov globok vodnjak in s tem odpravila veliko pomanjkanje vode; v tem letu namerava zgraditi novo kopalnico. Da je prišlo v bolnišnici do tako velikega napredka, gre zaslugi v prvi vrsti prijatelju dr. Kiharju, ki vodi že nad 10 let ta zavod vzorno in v splošno zadovoljstvo. — V hiralnici je bilo sprejetih leta 1933 32 hiralcev, umrlo jih je 38, od tega 12 nad 80 let starih. Stalni stalež znaša 167 in so hiralci iz raznih krajev Dravske banovine. Administrativni vodja je sedaj upravitelj Milan Florjančič, zdravniško nadzorstvo pa je v rokah primarija dr. Kiharja.

Tombova gasilske čete v petek 5. januarja v Društvenem domu je izredno dobro izpadla. Čisti dobiček znaša nekaj nad 8000 Din ter gre za reševalni avtomobil.

Koledar

Torek, 9. januarja: Julijan, mučenec; Peter, škof.

Osebnosti

— Za provizorja župnije Dobova je s 1. januarjem nastavljen g. Josip Logar, doslej duhovnik ljubljanske škofije.

— Poštna vest. Imenovana je poštna odpravnica gđ. Amalija Novak v Ptuj za pogodbeno poštarico pri pošti Sv. Andraž v Haložah.

Ostale vesti

— Razpisane župnije. Kn. šk. lavantinski ordinariat je razpisal naslednje župnije: Sv. Bolfenk v Slov. goricah, Sv. Lenart nad Laškim in Nego vo in sicer do 14. februarja.

— Člani kmetijskih podružnic mariborskega okraja se opozarjajo, da bo še v teku tega tedna centrala razposlala natančna navodila na vse podružnice mariborskega okraja glede ugodnosti, ki se jim nudijo kot članom kmetijske družbe. Ker se to ne bo objavilo v časopisu, naj podružnice glede teh ugodnosti obvestijo svoje članstvo.

— 143 multimilionarjev v Jugoslaviji. Finančno ministrstvo je objavilo statistiko, po kateri ima Jugoslavija 143 oseb, katerih letni dohodki presegajo 1 milijon dinarjev. Če vzamemo, da so taki dohodki mogoči pri premoženju 30 milijonov dinarjev, potem je v naši državi 143 oseb, ki imajo nad 30 milijonov. Ti multimilionarji se porazdelijo po posameznih finančnih ravateljstvih takole: Belgrad 41, Zagreb 32, Ljubljana 18, Sarajevo 17, Novi Sad 11, Split 9, Banjaluka in Niš po 5, Skoplje 4 in Podgorica 1. — Če primerjamo te številke z drugimi državami, bomo videli, da je število denarnih magnatov v naši državi razmeroma majhno. Tako ima Avstrija pri 7 milijonih prebivalstva nad 2000 multimilionarjev. Vzrok za to bo najbrž v tem, ker se je v Jugoslaviji kapital komaj dobro začel koncentrirati in imamo dober vid, da se bo število naših multimilionarjev še povečalo.

— Črne koze na Jesenicah. Okrajno glavarstvo v Radovljici nam pošilja: Dne 5. januarja 1934 je izšla na tem mestu notica, da so se pojavile na Jesenicah črne koze. Zato izjavlja sresko načelstvo v Radovljici, da ni res, da sta se pojavila na Jesenicah dva slučajna črna koza, res pa je, da sta se pojavila dva slučajna norci (Varicellae) t. j. običajna lahka otroška bolezen. Sreski načelnik: Nečetičivo.

— V Službenem listu kralj. banske uprave dravske banovine št. 2 je objavljena »Naredba za izvrševanje zakona o kontroliranju čistine izdelkov iz zlata, srebra in platine«, dalje »Av-

Bayonski škandal se čedalje bolj napihuje

Gre za 700 milijonov frankov

Dan za dnev se širijo iz Pariza v svet senzacionalne vesti o tako zvanem baylonskem škandalu, v katerega naj bi ne bili zapleteni samo mednarodni goljufi, kakor Serge Stavyski, temveč tudi francoska policija, sodstvo, francoski poslanci in celo sam kolonialni minister Dalimier. Gre za velikansko vsoto okoli 700 milijonov, za katero je bil ogrožen francoski varčevalec. Po svetu se je našel tisk, ki bi rad prikazal te finančne skandale za posebnost povojne Francije, toda ta tisk pozablja, da se tudi v drugih državah dogajajo vsaj tako veliki finančni škandali. Toda v teh državah ostanejo navadno zakriti, ker je nadzorstvo javne-

Stavyski — Serge Alexandres

ga mnenja neprimerno manjše kakor na Francoskem. Tako je na primer znana afera glede ogromnih vsot, ki so jih prejemale junckerji v vzhodni Prusiji za rešitev svojih posestev, toda svetovni tisk je ni tako napihnil, čeprav je šlo za velikanske vsote, in so krivci segali visoko navzgor.

Junak te finančne drame je Serge Stavyski, po rodu Rus, ki se je seveda kaj kmalu asimiliriral na Francoskem. Stavyski je zašel v zapiske francoske policije že leta 1923, ko je ta izdala za njim tiralico in ga tudi aretirala radi navadnih sleparij. Toda Stavyski si je znal vselej pomagati po čni ali drugi poti in je kmalu prišel na svobodo. Leta 1926 se mu je z raznimi manipulacijami posrečilo nabaviti vrednostne papirje ogromne vrednosti 20 milijonov frankov. Te papirje je zopet sleparksko prodal. Tedaj so ga aretirali v njegovi villi »Marly«. Za njim so takoj poslali za zapaha nekega Hoyottea, vodjo musichalla »L'Empire«. Dve leti je bil Stavyski v preiskovalnem zaporu, toda do procesa je prišlo šele po sedmih letih!

Stavyski je imel torej prav čudne zveze navzgor in navzdol. Ali bi bilo sicer mogoče, da bi se obravnavala proti njemu toliko let zavlekle? G. Stavyski, ki se je poslej izdajal za Sergeja Alexandresa, se je po tem prvem večjem škandalu povzpela prav za prav še višje. Prišel je v francoske parlamentarne kroge, v katerih se je sukal res mojstrsko. Tudi na borzi je bila njegova prošlost dobro znana, toda s svojimi zvezami si je Serge Alexandres kljub temu utrdil svojo postojanko. Če je kdo proti njemu zabavljaj in protestiral, tedaj so mu odgovorili, da ga borzna policija že nadzira, da ima o njem kup zapiskov in da se javnosti ni treba prav nič razburjati.

V svojih poslovnih zvezah je stopil g. Stavyski v stik z mestno posojilnico »Credit Municipal de Bayonne«, ki jo je vodil ravnatelj Tissier. Kmalu sta izvedla sijajen posel. Izdala sta za ogromno vsoto obveznic te posojilnice. Ta vsota doslej še ni bila natančno dognana. Splošno sodijo, da gre skupno za goljufijo, radi katere bodo francoski varčevalci utrpeli škodo 600 do 700 milijonov frankov. Obveznice niso imele zadostnega kritja, in tudi sicer niso bile pravilno izpolnjene. Predsednik upravnega odbora mestne posojilnice je bil poslanec Garat. On sicer zatrjuje, da ni nič vedel za to veliko goljufijo. Javnost pa sodi, da ni bilo mogoče izvesti sleparskega načrta brez Garatove vednosti.

Minister Dalimier v nevarnosti

Francoski kolonialni minister Dalimier, ki je po splošnem mnenju zapleten v finančni škandal.

Tu stopi na pozorišče sam kolonialni minister Dalimier. G. Dalimier je bil tudi v prejšnjih kabinetih minister, tako v Sarrautovem kakor tudi v Herriotovem. Obtožba proti njemu navaja, da je kot minister v Herriotovi vladi 22. junija 1932 pisal predsedniku glavnega odbora zavarovalnic pismo, v katerem ga je prosil, naj priporoči zavarovalnica nakup obveznic mestnih posojilnic. Pozneje, to je 23. septembra 1932, je poslal minister Dalimier blagajnam za socialno zavarovanje vlogo v istem smislu, češ, naj kupujejo obveznice mestnih posojilnic. Še več. V tem pismu je izrečno priporočil blagajnam v pokrajini Bayonne, naj si nabavijo obveznice mestne posojilnice v Bayonneu.

Ministrski predsednik Chautemps je zašilal ministru Dalimiera v daljši avdienci. Kolikor je bilo javnosti sporočeno, Dalimier zanika, da bi bil kdaj poznal g. Stavyskega. V tej zvezi navajajo, da je prav blagajna za socialno zavarovanje za departement »Seine-et-Oise, v katerem je bil Dalimier izvoljen za poslanca, nakupila za 22 milijonov obveznic mestne posojilnice v Bayonneu.

G. Stavyski je podpiral tudi nekatere pariške liste. Doslej je znano, da je pariška policija aretirala Alberta Dubarrya, ravnatelja lista »Volonté«. G. Stavyski je imel tudi izvrstne zveze z diplomati. Tako se je pojavil na raznih mednarodnih konferencah, kakor na konferenci v Stresu.

G. Stavyski je izginil. Pravijo, da je na nekem parniku, ki plove proti južni Ameriki. Zlobni jeziki še dostavljajo, da mu je policija rada pustila odprto pot, da zbeži. V kratkem se bo pokazalo, ali je to res. Ravnatelj mestne posojilnice v Bayonneu, g. Tissier, je pod ključem. V poslanski zbornici pripravljajo interpelacije v tej zadevi in vlada bo morala nanje odgovorjati. Nekateri poslanci pripravljajo interpelacijo neposredno na ministra Dalimiera, v kateri bodo zahtevali pojasnilo o njegovih zvezah z mestno posojilnico v Bayonne. Položaj ministra je zelo omajan in javnost že zahteva njegovo ostavko.

Zveze g. Stavyskega so segale tja do Budimpešte, kjer se je leta 1931 pojavil v družbi g. Hoyottea in poslanca Bonnaurea. Predstavil se je z imenom Serge A. Alexandres. Njegova francoska finančna skupina si je takoj našla primerne predstavnike v osebi Eugena Lingza, upokojenega ravnatelja avstro-ogrskih državnih železnic. Francozi so si znali takoj pridobiti zaupanje med madjarskimi magnati. Bili so pripravljeni nakupiti obveznice madjarskih magnatov po precej dobri ceni. Ker so bile te obveznice vredne komaj 20% prvotnega kapitala in se je fond, iz katerega naj bi se izplačale, od ene milijarde zlatih frankov znižal na 219.500.000 zlatih mark, je bila cena, ki jo je Stavyski ponudil, dokaj ugodna. Kupil jih je po ceni 30—50% in madjarski optanti so napravili razmeroma dobro kupčijo. Toda g. Stavyski je nekatere

Aretacija ravnatelja mestne posojilnice v Bayonne, g. Tissiera.

rim aristokratom dal samo nekaj denarja na račun. Tako je na pr. od grofice Serenyi kupil za 5.5 milijona zlatih kron obveznic za znesek 360.000 pengov, toda v resnici je grofici izplačal samo 36.000 pengov. Ostali denar ji je ostal dolžan.

G. Stavyskega imajo na Madjarskem v dobrem spominu tudi nekateri dramaturgi. Tako se je Stavyski domenil s pisateljem Štefanom Bekeffijem, da kupi od njega opereto »Katinko«. Stavyski je ponudil za opereto tako visok znesek, da Bekeffi prvotno ni smatral ponudbe za resno in sploh ni prišel na določeni sestanek. Pozneje sta se slučajno našla v hotelu in Bekeffi je videl, kako je Stavyski diktiral trem strojeписkam svoja poslovna pisma. Nenadoma se je Stavyski obrnil proti njemu in dejal: »Čez četrte ure odpelje vlak. Tu imate 20.000 frankov za »Katinko«.« Avtor je ponudbo seveda takoj sprejel. »Katinko« so pozneje dali v Parizu, toda stroški za njeno vprizoritev so bili višji, kakor dohodki, tako da se Stavyskemu kupčija ni obnesla.

Ravnatelj mestne posojilnice v Bayonne, g. Tissier, je svojo krivdo policiji priznal. O Stavyskem se je v zadnjem hipu raznesel tudi glas, da je nogoče, da je bil v vohunski službi kakke inozemske velesile. Saj je čudno, da je imel takšen vpliv v diplomatskih krogih.

Angleski zunanji minister Simon in Mussolini med sestankom v Rimu.

Češkolovaški rudarji bodo sami nadzirali rudnike!

Pogled na razvaline nad rovom. Eksplozija v notranjosti rudnika je tako pretresla površino, da je uničila rudniške naprave.

Pogreb žrtv iz katastrofe v rudniku Nelson je bil včeraj popoldne ob 15 v mesecu Osek. Ob 12 so krste položili na glavnem trgu mesteca na skupen katafalk in ob 15 se je začel pomikati pogreb na pokopališče, kjer bodo žrtve položene v skupni grob. O nesreči se doznajavo še pretresljive podrobnosti:

Tik pred rešitvijo omagali

Dopisnik češkega tiskovnega urada je obiskal enega izmed štirih rešenih rudarjev, ki je v domači oskrbi. Ta rudar mu je pripovedoval, da je bil v času eksplozije od rova, kjer je prišlo do eksplozije, 500 m vstran s prižgano acetilensko svetilico v roki. Z njim je bilo še pet drugih rudarjev. Oster prepri pred eksplozijo je ugasnil luč, zato so si morali svetiti z majhno električno žepno svetiljko. Na križišču so zadeli na ogromne mase prahu in težke megle dima, ki so jih prisilile, da so se morali vrniti. Po dolgi borbi in naporu so vendarle prispeli do železne lestvice. Pri tem jih je zadil: ževal tovariš, ki je vsled močne srčne hibe začel pešati na potu. Nato so se začeli vzpenjati po lestvi, ki je 160 m visoka in ki je bila ponekod vsa v dimu in plinu. Ko so se prerili do vrha, so bili od šestih tovarišev samo še štirje, ki so zagledali beli dan. Tovariš s srčno hibo je onemogel ob vznožju lestvice, drugi rudar pa je na sredni poti padel z lestvice nazaj v globino.

Vlada je sklenila, da bo za nadaljnje varstvo dela v rudnikih morala storiti važne korake, ki

morajo popolnoma spremeniti zakonodajo, ki je do sedaj urejevala upravo in nadzorstvo rudnikov. Predvsem bo moralo od sedaj naprej biti omogočeno delavskim zaupnikom, da prisostvujejo tudi v komisionelnih ogledih pri odprtosti ali ureditvi novih rogov. Vlada si bo tudi zagotovila v vodstvu in pregledu rudnikov posebne pravice.

Delavstva se je v vsej Češkoslovaški polastilo veliko razburjenje. Zahteva predvsem, da se iskreno izvede pomožna akcija za vdove in sirote umrlih rudarjev. Ker bo treba rudnik Nelson popolnoma zapreti, bo mnogo rudarjev brez dela. Ti rudarji sedaj zahtevajo, da se jim mora preskrbeti delo, ker te brezposelnosti niso sami zakrivali in ne smejo biti zato oškodovani.

Vlada je sklenila, da bodo vse vdove umrlih rudarjev dobile pokojnino, in sicer v najvišjem zakonitem iznosu, to je 66 in pol odstotka letne plače. Starši umrlih rudarjev dobijo 2400 Kč pokojnine na leto. V nekaterih slučajih, ki so posebno nujni, bodo vdove poleg zakonite rente dobivale tudi še tako zvano milostno rento.

Nabiralna akcija za ponesrečene rudarje ima med vsemi češkoslovaškimi zelo velik odmev. Veliko pozornost je zbudilo dejstvo, da je poslanik nemške republike v ta namen daroval 5000 Kč.

Zaradi novih notranjih eksplozij so opustili reševalno akcijo. O usodi 130 rudarjev, ki so ostali v rovu, ni nikakega dvoma več. Vsi so že davno mrtvi zaradi plinov in eksplozij. Niti njihovih trupel ne bodo izveli na plan.

Nobenega upanja ni več...

Sorodniki, žene, matere, očelje, bratje in otroci čakajo pred vhom v rovu Nelson na poročila o svojih, ki so našli smrt 200 m pod zemljo. Orožništvo straži vhod. Čakanje je bilo zaman, kajti radi notranjih eksplozij je moralo vodstvo rudnika opustiti reševalno akcijo, ki bi sicer zahtevala nove človeške žrtve.

Ze leta 1893, to je pred 41 leti, je rudnik v Oseku zadela podobna nesreča. Več rudarjev je našlo smrt v rudniku. So jim postavili spomenik na osekem pokopališču, ki ga nam kaže slika.

Nov letalski rekord

Istres, 1. jan. AA. Pilot Massotte je postavil nov hitrostni rekord s lahkim letalom, 1000 km je preletel s povprečno hitrostjo 335 km na uro.

Tudi pesniki morajo jesti

Ameriški gospodarski diktator, general Johnson, ki sestavlja po naročilu prezidenta Roosevelta »ustavne listine« za vse panoge industrije in obrti, je doživel dne 27. novembra veliko presenečenje. Prejel je po uglednih ameriških pesnikih podpisano spomenico, ki zahteva »v znamenju NRA posebno chart of labour tudi za stihotvorno obrt«. Spomenica se prične dobesedno tako: »Malo poučena javnost navadno misli, da narekuje pesnikom verzne samo umetnost ali naravna lepota. Če bi bilo to resnično, bi se godilo pesnikom na zemlji kakor v nebesih. A na žalost ne morejo biti pesniki siti od samih čestitk in voščil, četudi še tako zaslužijo njim naklonjeno javno priznanje. Tudi pesniki so ljudje, ki potrebujejo svoje dnevno kosilo.« Nato našteva spomenica glavne zahteve »ustavne listine za pesniško obrt«. Pesniki zahtevajo uvedbo za vse založnike obveznega »pesniškega tedna« s 35 delovnimi urami in vsaj 8 tisoč Din minimalnega plačila. »Ta honorar mora biti avtomatično podvojen, če imajo založniku izročeni verzi poseben uspeh.«

S parno lokomotivo 200 km na uro

»American Locomotive Company« je sestavila nov model železniškega stroja, ki je po zunanosti in tudi po notranji konstrukciji povsem drugačen kakor dosedaj. Ta stroj bo dosegel brzino 193 km. Izkušnja je pokazala, da pridejo za velike razdalje v postev samo še parne lokomotive in da jih je prav radi tega treba zboljšati. To je družba dosegla s tem, da je znižala njihovo težo in zmanjšala zračni odpor. Lokomotiva ne kaže na zunan dimnika, ki je bil potisnjen na vznotraj, prav tako ne piščalke ter drugih zunanijh priprav, kakor so bili ventili. Stroj tvori na zunan popolno celoto in s tem se je zračni odpor zmanjšal. Izvedenci trdijo, da bo mogoče tudi ta tip še zboljšati in tako bo lokomotiva dosegla hitrost 200 km na uro.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska drama:

Gospod Sonjkin in njegova sreča

Ta komedija bi v svojem ozkem svetu zapadnjaku zadošćevala komaj za enodejanko. Prus je napravil iz nje tri dejanja in v vseh treh ne pusti napečost skoraj za trenutek. Predmet igre je denar, po katerem hrepeni majhen človek in mu nazadnje tudi ni ne koristi, kakaj niti Sonjkin niti njegova žena denarja ne bi zala rabiti in končno se Sonjkin res zruši pod težo svoje sreče. *Sonjkin* Jukičević je res dober pisatelj; med dvema glavnima motivoma; med Sonjkinovo dobrosojnostjo in krotkostjo ter ženino željo po lepi obleki in gospodarskem stanovanju priklepa naše zanimanje, upanje in strah, da bi ti ljudje s svojo veliko vero v srečo ne bili osramočeni. Sonjkin je res ubožen, uboga para v pisarni, pa ima srečo za cel milijon; žena ne more plačati niti stanovanja, njihova hrana je vsak dan enaka, toda oba, mož in žena, živo upata v svoj milijon. To upanje, načrti in prve skrbi za denar, ki ga še ni in ga gotovo ne bo, valuje celo prvo dejanje. Sreča v drugem dejanju resnično zadene — cel milijon. Sreča je nedopovedljiva, skoraj blazna in nepojmljiva, gledalec je niti ne verjame in se boji, kdaj se izkaže, da je vse to pomota. Toda sreča je resnična. Sonjkinovi se v tretjem dejanju odpravljajo v hotelsko stanovanje, žena se spreha v najdražjih oblekah, uči sebe in druge lepšega vedenja — sorodniki se oglašajo za podporo, gospodar ponuja Sonjkinovim družabništvo — toda demon — denar ubogemu Sonjkinu, ki je ves preprost in dober v svoji naravi, zmeša pamet — s svojim milijonom hoče osrečiti ves svet in v blaznosti trosi denar, kakor da ga je kot listja in trave. Pisatelj nam je v svoji komediji z mnogoterimi variacijami hotel povedati, da je denar samo za močne ljudi, trde in brezdušne. Dobrosojnost komedija naših malih židovskih ljudi sicer vzbuja željo, naj si tudi mi kupimo srečo, svari pa nas, da z denarjem ne zna vsak misliti. Sicer ta komedija izhaja iz plemenskih posebnosti in skriva mnogo značilne satire, vendar je v svojem jedru resnična, zdrava in celo koristna. Delu se dobro pozna mojstrstvo Gogoljevske človeške analize.

Igra je pripravljena s skrbjo in bogato teatralno domiselnostjo. Režiser je g. O. Šest. Velika vloga Sonjkinja je kakor nalašč pripravljena za g. Daneša, ki se nam je nedavno vrnil iz Maribora. Ubogega, neznatnega in živahnega pisarčka nam je izoblikoval v stoterih potezah prekipelavega veselja, vdane žalosti in zaskrbljenosti; igra je izredno naporna, toda g. Daneš jo igra sveže in lahkonotno, tudi prizore, ki kažejo težke duševne prehode. Prav je, da se je vrnil, zakaj Sonjkin bi sicer ne dobil teatralno tako pripravega igravca. Ženo Maniško je z originalnimi in prepričljivi toni igra g. Mira Danilova. V novi luči se je pokazal g. Jan kot podnaječnik Pazis; dobrosojnost komičnost se Janu dobro prilaga. V manjših vlogah igrajo gđ. Rakarjeva kot Sonjkinova mati z močno domačim izrazom, ki je okolju igre nekoliko v kvar, pač pa so g. Lipah kot služitelj Belenčič, g. Nablocka, g. Potokar z individualnimi podoba mično podkrepili igro. Gđ. Gabrijelečeva in g. Bratina sta nastopila z izvrstno maso. — Dobra komedija za žal ni privabila dovolj občinstva. F. K.

Mimi Balkanska

Kritično misli, ki so bile že tolikokrat napisane ob prilikah operetnih premijer v našem gledališču, so ob gostovanju priznane bolgarske subrete Mimi Balkanske dobile jasno potrdilo. — Če že na splošno opereta kot umetniška tvorba dosega ob merilu absolutne umetniške vrednosti nižjo stopnjo, pa vendar v pravi obliki nikdar ne pada pod zarez, ki meji umetnino od šunda. Da pri nas do sedaj operetne uprizoritve še nikdar niso dosegle take zahtevane umetniške višine, smo ponovno ugotavljali in pod vtisom zadnjega gostovanja približno znova. Kajti ob tej priliki se je močno odkrilo, kako borna je naša operetna reprodukcija. Ne mislim grajati stvari, ki se sprito danih razmer izboljšati ne dajo, pač pa vse drugo, kar bi se ob resnem pojmovanju in delu vsekakor moglo in moralo povzročiti. Predvsem pokazem na nizki in ohlapni nivo pojmovanja in odnosa do takih del in pri režiji, i pri igralkah, kar se javlja iz dejstva, da vseh pozornost zavzame vedno le plitva zunanja efektnost, zgoščena v burkasti komiki z dvomljivo dovornostjo in dražljivostjo nižjih instinktov, kar večini posega že prav v banalnost, da pa nikdar ne pride do izraza resna umetniška stran, ki naj bi se javljala v smiselni vsebinski koncepciji in seriozni izdelanosti igre. Tako leži vsaka opereta nekje na nivoju kabaretnih predstav, nikdar pa ne na višini resne gledališke umetnosti. Da taka negativistična trdovitost ne seje dobrega semena in da gledališču samemu ni v čast, je na dlani. Čudimo pa se, da jo trpi in celo podpira isti operni ravnatelj, ki nam v koncertni dvorani izvaja Misso solemnis in Requiem.

Mimi Balkanska je subreta, ki je svojo funkcijo dojala s privlačno resnostjo in združuje obenem v sebi sposobnosti, ki jih zahteva ta tip igralk. Tako ima po eni strani zunanjo estetsko linijo in obličje, prijetno sonornost glasu (ki v pelju sicer ni več na popolni višini, a zadostuje najmanj operetnim zahtevam), šarm v kretnjah združen z okusom v toaleti, na drugi strani pa izrazit igralski smisel, ki smo ga zlasti občutili v Havajski roži, kjer je zavzetno izvedla dvojnost vloge. Pri vsem pa privlačuje njena preprostost, oddaljena od tako pogosto in nam znane vsiljene spateen koketnosti, in pa resno poglobljanje v vsebino igre, kar vodi do pojavov različnih dognanih preceji. Te njene sposobnosti pa smo skoraj bolj zaslužili kot dojeti, kajti čutili so, da jih igravca v takem oderskem ambijentu, kot ga je našla pri nas, ni mogla razviti.

Gledališče je bilo pri obeh gostovanjih (Dežela smehljaja in Havajska roža) srednje zasedeno. Gledalci so gostinjo navdušeno sprejeli. — V. U.

Grofica Marica v mariborskem gledališču. Na mariborskem odru je bila *Grofica Marica* pred leti celih pet sezon zaporedoma gledališkemu občinstvu v razvedrilo. Na prehodu v leto 1934 se je zopet uprizorila in sicer v zvezi s Trbuhočevim gostovanjem. Predstava, ki sta jo vodila Lojze Herzig kot dirigent in Harasavič kot režiserski vodja, je bila skrbno pripravljena in je v splošnem povsem ustrezala. Tako je na primer Harasavičev baron Koloman Zsupan bolj ugaljal kakor Pečekov ob lankoletnem gostovanju. Trbuhoč je obvladal naporno Tasilovo vlogo in je tudi v pevskem oziru imel več prilike učinkovitega sodelovanja kakor pri *Orlovci*. Udovčeva je bila kakor običajno v preizkušnji formi. Barbiceva pa je kot Lila izkazala eno svojih najboljših dosedanjih oderskih stvaritev. Zasluge imajo tudi drugi sodelujoči, med

drugim Savinova, Starčeva, Čepičeva, Skrbineš, Furjan, Tovornik, P. Kovič in Rasberger. Skupinski nastopi zahtevajo nekoliko več izglajenosti, pestrosti in strnjivosti. Ta stran naših operetnih uprizoritev bi zahtevala sploh nekoliko manj šablonske, zato pa tem smiselnejše in pisaneje enotnosti ter razvrščenosti. — C.

Knjige in revije

Fran Vrana: *Pjesme*. Vukovar, 1934. — Zbirko 23 pesmi se je predstavil Vrana hrvaški javnosti, med katerimi jih je 5 kajkavskih. To so po večini osebnostne pesmi, v katerih izraža pesnik borbo življenja in iskanje nečesa boljšega, kakor nam nudi življenje. Seveda ni mogoče reči iz te zbirke, koliko je onega, kar nam misli pesnik razodeli. Predgovor zbirki je napisal Andro Selak.

Zbirka kirurškega oddelka, Dr. Fr. Dergane. Ponatis iz »Zdravn. vestnika« 12 št. 1933. — Bivši šef-primarij kirurškega oddelka, dr. Fr. Dergane, je v izbrnem članku podal historiat svojega truda za ustanovitve 2. kirurškega oddelka, karerega pa kljub vsem naporom in osebnim žrtvam ni mogel doseči, pač radi nerazumevanja onih, na katere se je obračal. V članku beremo porazno dejstvo: Drž. higienski zavod, ki je preiskal prostore aseptičnega nadstropja, je dožgal, da živi v 1. kubiknem metru zraka 1500 kokov in 477 plesni. Po em takem je zrak v teh prostorih prenasiten z grobnimi koki in nesrečni primeri zadnjih let ne morejo iti le na rovaš posameznih zdravniških nastavnincev. Razpravo dr. Dergane pa priporočamo vsem, ki hočejo biti objektivno poučeni o zadevi 2. kirurškega oddelka, za katerega se je ravno dr. Dergane toliko — žal, brezuspšno — prizadeval!

Vigred, ženski in dekleški list, je z novim letom povsem spremenila zunanje lice, ne le na ovolu, marveč tudi v vsebinski razporedbi in pestrosti. Vsako zaglavje obravnava sodobna ženska vprašanja, povesti in črtice so povezane z dekleškimi življenjem, članki prinašajo narodnega zdravlja in žive vere, socialna stran delovne žene je podudarna, pogled skozi okno v ženski svet je odprt. V vsakem pogledu je letišča *Vigred* sveža in bo pritegnila mnogo novih naročnic. Naroča se: Uprava *Vigreda* (Vzajemna zavarovalnica), Masarykova cesta 12.

Orlica — revijalna zbirka omladinske muzike. Priznani zborovski dirigent in glasbeni pedagog Srečko Kumar je v svojem živem snovanju uresničil novo in zelo pomembno zamisel, izdati mesečno revijo mladinske glasbe. Prilobil je za svoj načrt dolgo vrsto sotrudnikov skladateljev, ki bodo prispevali svoje glasbene tvorbe narodne ali umetne vsebine, na tudi besedna razmotrivanja. Ker je danes mladinska glasba doživela pri nas nov razcvet, ki je vzbrstel močno pod vplivom umetniškega udeleževanja Trboveljskega Slavka, in ker je bilo tudi solsko pevsko delo precej ovirano vsled pomanjkanja mladinskih pesmi, je toliko bolj priznanja vredna zamisel, ki jo je Kumar, že od nekdaj gojitelj mladinske pesmi, s tem izdajem uresničil. Pred božičem je izšel prvi zvezek *Orlice*, ki s svojo smiselno ureditvijo in priobčevitvijo vrednostnih skladb priča o uspešnem delu. Prvi zvezek prinaša sledeče skladbe, pisane deloma za mladinski zbor a capella, deloma s spremljevanjem klavirja ali drugih instrumentov: *Takčević*, *Pjesme dolinske*, *Buearske koledne nisesme*, *Pozatič*, *Cetiri svatovski pesme iz Bukovca*, *Adamič*, *Slovenske narodne*, *Grbec*, *Belokranjske šališice*, *Zivkovič*, *Igrale babice*, *Marinkovič*, *Novo kolo*, *Slavenski*, *Usnavanka*, *Dečja tora* in *Zavorska pesma*. V podrobno analizo skladb se ne moremo tu snuščati; omenimo le, da so pesmi kvalitetne in zato to revijo lahko priporočamo vsem mladinskim zborom in šolam na sploh. — Književni del prinaša poleg uredniške uvodne besede še Onombe za razumevanje in nasvete za izvajanje (lv. Grbec). Sledi še Anketa o pedagoško-umetniških vprašanjih, biografije skladateljev, katerih dela so priobčena in končno kratke oris dela Trb. Slavka (lv. Grbec).

Načrt izdaje je tak, da vsak zvezek (24 strani notnega tiska in priloga) zaključuje v sebi spored mladinskega koncerta. V teku šol. leta izide 10 zvezkov, v katerih bodo samo izbrana in še neobavljena mladinska zborovska dela. Ker soletnje čez 40 jugoslov. skladateljev bo ta revija vsekakor na lepem nivoju in jo tonlo priporočamo! (Stane posamezni zvezek 25 Din. polletno 100 Din. za celo leto 180 Din in se naroča: Prof. Srečko Kumar, urednik *Orlice*, Račkova ulica 6-IV, Zagreb.)

Silvin Sardenko v *Hrvatski Prosvjetli*. M. Soljančič je napisal v zadnji številki »H. Prosvjetle« razgovor z našim pesnikom, ki živi v Rogški Slatini. Pred vsem ocenjuje njegovo knjigo, ki jih je zadnja dela izdal, nato pa mu stavi zanimiva vprašanja, izmed katerih so nekatera tudi za nas zanimiva; Kako je začel pisati, kako je dojemal književnost, kaj misli o katoliški literaturi itd. Sicer smo poslednje že večkrat iz ust samih umetnikov in kritikov slišali, vendar bo prav, da navedemo tudi Sardenkovo misel o tem: Ime »katoliške« literature — mi ni bogve kako všeč. Zakaj ne? Umetnost, ako hočete, poezija, je hčerka božja. Kjerkoli in kadarkoli zataji svoj izvor, krene s svoje poti, ki mu jo določil Bog. Kje na svetu so katoliške gore, katoliške planine, katoliška morja in reke? — Narava je povsod lepa, ker je povsod božja. Dejstvo, da se govori in mora govoriti o »katoliški« literaturi dokazuje, kje, kdaj in kako je literatura, umetnost, poezija — pa tudi pri Hrvatih in Slovencih — pozabila svoj visoki poklic. »Ad maiora natus, bi moralo biti načelo vsakega pravega umetnika...«

Pisatelj Sergej R. Minclor umrl. Kot emigrant je umrl koncem decembra v Rigi ruski pisatelj Sergej R. Minclor, ki je po prevladni poznan tudi nam Slovenem. Pridobil si je pisateljsko slavo s pisanim zgodovinskih romanov, ki so lepo berivo za najširše kroge ljudi, dasi ne visoke umetniške vrednosti. Po vojni se je posvetil pisatvu žarnskih povesti in novel ter pisatvu spominških del, ki na so prej publicistična kot beletristika. Zelo so bili čitani zlasti njegovi spomini na leta neosredno pred svetovno vojno (1910—1915). Njegova povest *Car Berendee* (Berlin 1923) je spadata k najbolj čitanim delom ruske emigrantske literature. Povest je v prevodu prisel pred leti v ilustrirani Slovenec. Rasei po *Carin Berendee* je Minclor Slovenem znan tudi po obširnem zgodovinskem romanu *Ko so hrasti smelile*, ki ga je v pravdu t. B. Vlovič izdal. Mohorjeva družba v svoji Mohorjevi knjižnici kot ponatis iz *Mladike*.

Conkar — *dramatik v lučini*. Gledališče v Brnu pripravljajo uprizoritev Conkarjeve znane farse *Polhočanje* v dolini šentflorjanske. Premieri se bo vršila v bližnjih dneh.

Danko Anželiničević: *Robovi zemlje*. Književna fotomontaža Bistre Izdala v Ruzar, Zagreb, 1933. — Anželiničević ki se je predavil že s tremi uspešni pesniškimi zbirkami (Galebovič,

Gospodarstvo

Razvoj državnih financ

v 8 mesecih tekočega proračunskega leta

V mesecu novembru so znašali dohodki splošne državne uprave 627,6 (proračun 582,5) milij., izdatki pa 560,2 (582,5) milij. Din. skupno od 1. aprila do 30. novembra 1933 dohodki 4226,5 (proračun 4659,9) milij., izdatki pa 3699,7 (4659,9) milij. Din. Konec novembra so znašali likvidni, a neizplačani računi 140,6 milij. Din.

Drž. gospodarska podjetja so izkazala v novembru 282,5 (proračun 332,0) milij. dohodkov in 257,4 (287,4) milij. Din. izdatkov, skupno v osmih mesecih dohodkov 2169,75 (2655,8) milij. Din., izdatkov pa 1841,5 (2298,95) milij. Din. Likvidnih, a neizplačanih računov je bilo konec novembra pri drž. gospodarskih podjetjih 208,05 milij. Din. (pri železnih 167,2, pri gozdovih in rudnikih 40,84 milij. Din.).

Pregled državnih izdatkov nam daje to le sliko za dobo od 1. aprila do 1. decembra 1933 in 1933 v milijonih dinarjev, torej za 8 mesecev proračunskega leta (zadnja številka znači odgovarjajoči odstotek proračuna):

	1932	1933	%
vrhovna drž. uprava	100,1	101,4	100,3
pokojujine, inv. podpore	706,6	756,0	123,8
državni dolgovi	545,5	409,3	51,9
pravda	211,3	214,3	89,7
prosveta	506,4	501,6	95,7
zunanje zadeve	72,2	73,9	91,6
notranje zadeve	351,6	367,3	96,0
finace	183,8	188,3	98,1
voja	1076,3	861,9	61,6
gradbe	50,6	57,6	52,5
promet	37,4	50,5	49,7
kmetijstvo	24,7	22,6	51,6
trgovina	26,7	26,4	87,3
socialna politika	89,9	89,3	87,9
fizična vzgoja	3,2	3,3	33,5
rezervni krediti	1,0	1,7	10,5

Predvsem pada v oči veliko povečanje izdatkov za pokojnine (invalidske podpore izkazujejo v ce-

Slovenska domača obrt

Te dni je bil občni zbor Zveze lesnih obrti, to je združenja, v kateri je organizirana ribniška in sodaška dolina ter Gregorska slemena, torej vse, kar izdeluje in prodaja suho robo. Združenja šteje 341 članov s skoro 600 deleži. Načelnik združenja g. Skulj je poročal o posredovanju pri domačih oblasteh kot pri avstrijski centralni vladi v prilog našim rešetarjem. Avstrijske oblasti zares pazijo, da se vse določbe trgovinske pogodbe z našo državo točno izpolnjuje. Mnogo težav je bilo pri carinjenju lesene pletenine, ki se rabi za rešeta in reje. Zbor je z zahtovo odobril poročilo načelnika. Pri volitvah je sedanjí načelnik g. Skulj zaprosil, da ga razrešijo, vendar je bil zopet za nadaljnja tri leta izvoljen za načelnika, z njim pa tudi dosedanjí odbor. Združenja bo zopet pričela s trgovskim oddelkom, ki bo imel skladišče v Sodražici. Zanimive so slučajnosti, ki pripovedujejo rešetarji svoje težave in ovire. Soglasno je bila sklenjena zahteva zbornici za TOI v Ljubljani, ki podpira združenja v njenem delu za našo največjo domačo obrt. Posebna zahteva je bila izrečena tudi načelniku trgovinskega oddelka g. dr. Maru, — Komaj bo Svečnica minula, že se bodo začeli zgubljati naši možje s krošnjo po svetu in se ne bomo videli spet do božiča. Srečno pot marljivim rešetarjem.

Svetovna produkcija železa in jekla je lani po nemških podatkih znatno narasla. Produkcija sirovega železa je znašala lani 48,4 milij. ton (1932 39,8 in 1931 55,8 milij. ton), vendar še daleč ne dosega ugodnih let. Nadalje je znašala svetovna produkcija jekla 67,8 (1932 51,0 in 1931 70) milij. ton. Produkcija je narasla skoro v vseh državah, padla pa je v Luksemburgu, Belgiji in brit. Indiji. Važna je ugotovitev, da je Rusija danes drugi največji producent železa na svetu takoj za severnoameriškim Združenimi državami, v jeklu pa na 4 mestu. L. 1933. so bile francoska, nemška in angleška produkcija jekla višje kot ruska. Leta 1931. je bila Rusija v produkciji jekla že na drugem mestu.

Banka za mednarodne obračune. Bilančna vsota Banke za mednarodne obračune je padla od konca septembra 1933 do konca lanskega leta od 669,4 na 654,9 milij. šv. fr. Se pred leti (1931) je znašala bilančna vsota skoro 2 milijardi (dne 31. marca 1931 1901,1 milij. šv. fr.).

Zvišanje glavnice. Francoskosrbska industrija cementa in premoga v Belgradu (cementarna v Popovcu, premogovnik v Sisevcu) predlaga občnemu zboru zvišanje glavnice od 30 na 50 milij. Din z izdajo prvenstvenih delnic.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon // Rodenstock // Voigtlander // Welta // Certo
i. t. d. i. t. d. // ima vedno v zalogi

FOTOTRGOVINA JUGOSLOVANSKE KNJIGARNE

v Ljubljani // Miklošičeva cesta 5

Latice, *Jutarna zvonca*, a je kasneje prešel na prozo in izdal zbirko novel črtic in humoresk (*Silvinovi zemlje*), se je pod konec leta javil z novo zbirko slik iz hrvaškega *Zagorja*. — *Robovi zemlje*. Kakor *Miško Kranjec*, ki ne modruje, marveč odkriva življenje svojega človeka, kakršno je, brez otepšav ter najde končno kljub premočnim bridkostim, krivicam, grdotam vendarle še nekaj žarkov v vsakem človeškem življenju, tako je tudi Anželiničević življenjski optimist in vidi tudi v najbolj nečistem življenju Zagorca izvesten košček sreče. Glavna misel večine slik je globoko prirasla ljubezen zagr. človeka na zemljo, na lastnino, ki naj bo še neznatnejša, a je vendarle njegova! Sicer je pisatelj tu in tam še njej od liričnega zanosa, vendar je povečini stvaren risar, poglobljen v svojost krajin, življenja, jezika. Najmočnejša je nedvomno novela *Odrunjeni kamen*, ki miselnjo najbolj odgovarja naslovu knjige. *Odrunjeni kamen* ne vrača se više na brdo, Seljaki, što odu u grad, ne vrača se više u selo. Gotova para ta ruku manj ga i opija. To su oni, što svojim mešom hrane grad, postaju beskućnici, da se možda iz tisoće proletera uzdigne jedan do buržuja... Nektere črtice so pisane naturalistično stvarno. Na vsak način se mora priznati, da je Anželiničević močan pripovedni glasnik hrvaškega *Zagorja*, tembolji, ker piše mi-mo umetniškega doživljanja z ljubeznijo in z navim, vedrim optimizmom.

L. G.

lotni višini celo tendenco k padanju). Kljub temu povečanju izdatkov za pokojnine je pa število aktivnih uslužbencev za 10.000 lani višje kot leto dal prej. Problemi pokojnin postaja vedno važnejši in presega vse ostale probleme državnih financ. Poleg ministrstva za fizično vzgojo naroda izkazuje najmanjši odstotek izvršitve proračuna prometno ministrstvo zaradi odložitve investicij, kar se pozna tudi pri gradbenem ministrstvu. Izredno nizek je tudi odstotek izvršenih izdatkov v financi s proračunom pri kmetijskem ministrstvu.

Gibanje dohodkov nam kaže za isto razdobje kot pri izdatkih ta-le tabela:

	1932	1933	%
splošni neposredni davki	871,4	1038,0	114,5
posebni neposredni	204,3	315,5	126,9
dolgovani davki	51,2	65,2	130,5
trošarina	549,5	395,8	68,2
akise	582,9	529,4	61,6
carine	494,1	424,9	81,7
monopoli	1028,1	1063,8	99,3
razni dohodki	39,7	65,6	61,6
drž. podjetja (presežki):			
prosvetno ministrstvo	8,1	1,8	23,3
finančno ministrstvo	—	5,8	51,5
železnice	—	189,4	166,9
rečna plovba	—	4,3	88,7
pošte	76,3	76,8	75,5
poštna hranilnica	25,2	28,6	78,4
gozdovi in rudniki	32,4	21,6	38,5

Pri presežkih dohodkov nad izdatki pri drž. gospodarskih podjetjih slika ni popolna, ker bo obračun ob koncu proračunskega leta pokazal druge številke. Vidi se pa, da se je pri neposrednih davkih finančni minister potrudil, da dobi najmanj proračunane vsote pri teh davkih, da na doknadni zmanjšane dohodke pri posrednih davkih, posebno pri taksah in trošarinah.

Večkratni milijonarjev je v naši državi po podatkih finančnega ministrstva 143. Največ jih je na področju belgrajskega finančnega ravnateljstva: Zagreb 32, Ljubljana 18, Sarajevo 17, Novi Sad 11, Split 9, Niš 5, Beograd 5, Skopje 4 in Podgorica eden. Malo, malo jih je.

Veliko povečanje produkcije v borskem rudniku, Družba borskih rudnikov je producirala leta 1933 40.318 ton čistega bakra, dočim je znašala produkcija leta 1932 samo 30.159 ton.

Likvidacija. Gospodarska zadruga v Ormožu, r. z. z. o. z.

Nova zadruga. V Velenju se je ustanovila Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Gjeistiške Save, zakupnika menze Oficirskega doma v Ljubljani, Metelkova ul. 2; narok za sklepanje poravnave 7. febr., oglašil se je do 26. januarja.

Borzu

Dne 8. januarja 1933.

Denar

Neizpremenjen je ostal Curih, popustilo so Berlin, Pariz, Praga in Trst, narasli so pa Amsterdam, Bruselj, London in Newyork.

Avstrijski šiling je bil na ljubljanski borzi zaključen po 9,12, na zagrebški pa po 9,15 in 9,14. — Orski boni so notirali 33,50—34 (34).

Ljubljana. Amsterdam 2300,96—2312,32. Berlin 1359,03—1369,83. Bruselj 796,35—800,29. Curih 1108,35—1113,85. London 186,19—187,79. Newyork 3619,38—3647,64. Pariz 224,18—225,30. Praga 170,00—170,92. Trst 300,35—302,75.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 52.205 Din.

Curih. Pariz 20,215. London 16,83. Newyork 329,75. Bruselj 71,85. Milan 27,13. Madrid 42,575. Amsterdam 207,60. Berlin 122,80. Dunaj 72,85 (58). Stockholm 86,80. Oslo 84,60. Kopenhagen 75,25. Praga 154,34. Varšava 58,65. Atene 2,95. Carigrad 2,50. Bukarešta 3,05.

Dunaj. Dinar notira 8,53.

London. Začetek Pariz 83,375. Newyork 5,09. Zlato je v Londonu popustilo za 3 penije na 126/8.

Vrednostni papirji

Tendenco je slejkoprej čvrsta razen za delnice Priv. agrarne banke in vojno škodo; ki je neizpremenjena. Pri prometu se pozna, da Belgrad ni delal. Promet je znašal: vojna škoda 100 kom. in Priv. agrarna banka 50 kom.

Ljubljana. 7% inv. pos. 55 den., agrarji 28,50 den., vojna škoda 296,50 den., begl. obv. 38,50 den., 8% Bler. pos. 38 den., 7% Bler. pos. 36 den., 7% pos. DHB 52 den.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 55 den., agrarji 28—29, vojna škoda 297 zaklj., 6% begl. obv. 39—40, 8% Bler. pos. 39—40, 7% Bler. pos. 36—37,50, 7% pos. DHB 54 den. — Delnice: Priv. agr. banka 235 zaklj., Sečerana Osijek 127,5—132,5. Impex 50 den., Trboveljska 120—150.

Dunaj. Donavsko-savsko-jadranska 64,90. Landerbank 15,80. Narodna banka 153,50. Steg 16. Steweg 9,25. Alpine 9,35. Rina 19. Trboveljska 12,25.

Žitni trg

Zaradi pravoslavnih praznikov je bil žitni trg danes v miru. Kupčija je popolnoma zastala in v Sloveniji zapirajo obrate nekateri mlini, ker imajo za sed. ni majhen konzum dovolj zalog.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; izenilovanjski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petlinjska vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službo dobe

Služkinjo Slovenko
dobro, pošteno, ki je vajena hišnih del in se nekaj razume na kuho, išče slovenska obitelj, bivajoča začasno v Slavonkem Brodu. Nastop 15. januarja ali 1. februarja. Naslov: Inženjerski kapetan Ivo Božić — Slavonaki Brod. (b)

Kontoristinja
zmožno slovensčine in nemščine, samostojno in zanesljivo, s perfektnim znanjem vseh pisarniških del — in

trgovsk. pomočnika
verziranega v trgovini z mešanin blagom, agilnega, dobrega prodajalca z lepim nastopom, prostega vojaščine, sprejme s hrano in stanovanjem v hiši Jurej Šterk, Vinica pri Črnomlju. (b)

Pozor!
Humanitarno društvo išče tajnika. Prednost imajo upokojenci s kavčijo. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 222. (b)

Hotelsko sobarico
kot prvo moč, z dobrimi spricavali, večjo nemščino ter zmožnostjo kavic — sprejme Hotel Štrukelj. b

Mlado služkinjo
iščem za takoj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 224. (b)

Pouk

Citre
poučuje po metodi Grünwald Emil Mesgolits, Jurčičev trg 2-II. (u)

Prikr. evalni lečaji za domačo in m. ško učila
od 15. I. — 1. II. 1934 v priznani strokovni šoli. Ta lečaja je priporočljivi tudi za prvašno uporabo, ker se vsi učenci po novi izdani knjigi

„TOALETA“
katera je v vseh knjigarnah in v šoli na razpolago. Prijave sprejema in posila da je istnik šole

T. KUNC, Ljubljana
Sv. Petra cesta 4/II.

Francoščino in klavir
poučuje strokovna učiteljica. Potočnik, Wolfova ulica št. 10-II. (u)

Zasluzek

Par sto dinarjev
dnevno lahko vsak zasluži! Pišite upravi »Slov.« pod »Stalno« št. 214. (z)

Denar

Posojilo
Kdo mi posodi 10.000 D. na posetstvo, vredno 300 tisoč Din. Cenjene ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Varno« št. 212. (d)

Stanovanja

ODDAJO:

Šestsobno stanovanje
oddam za februar ali pozneje. Pojasnila: Dvočlanska 6/III. Telefon 3314.

Objave

Preklic!

Dolenc Jože, vžitar v Stariloki št. 71, obžaluje in preklicuje žaljivke, ki jih je izrekel o Čarmanu Valentinu, kolarskemu pomočniku v Stariloki 43. — Stariloka, 21. dec. 1933. o

Naročajte SLOVENCU
najcenejši slovenski dnevnik

Posestva

Droben oglas v »Slovenca«
posetstvo ti hitro prodaja; če že ne s gotovim denarjem na kupca ti s knjižico da

Družinske hiše

pri Mariboru od 20.000 Din dalje prodaja Zagorški, Maribor, Franciškanška ulica 21. (p)

Kupimo

Motor 3 ks
za istosmerni tok, takoj poraben, dobro ohranjen, kupimo. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Dober« 209.

Vaškovrtne

Zlato kupuje
po najvišjih cenah
ČERNE, juvelir Ljubljana, Wolfova ulica št. 3

Glasba

Klavirji

prvovrstni instrumenti — različnih vrst kakor tudi lastnih izdelkov že od 11.000 dalje dobite pri

R. WARBINEK
Ljubljana, Gregorčičeva 5
Dolgoletna garancija — Prodaja na obroke tudi proti bančnim knjižicam. Strokovna popravila in ugleševanje izvršujem točno in ceno — Načelnika izposojevalnica

Prodamo

Če avto svoj stari prodajal
al motorja bi znebil se radi bi kupci ti mnogo prihranili Slovenec najmanjši inšerati

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodnejše in naiceeneje trvdka Karl Prelog, Ljubljana, Zidovska ulica in Stari trg (I)

Psa dobermana

čiste pasme, prodam — Lucija Burja, Kovor 38, p. Križe na Gorenjskem.

Koleselj

malo rabljen, poceni prodam. Grum Andrej, Bizovik 97, p. Sp. Hrušica. (I)

Obrt

Mlinarji!

Rt. pramo ajde in jetmen kupite naiceeneje pri A. VOLK, LJUBLJANA Veletrgovina št. 18 in 19 Križjeva cesta 24

DRVA IN PREMOG

pri Iv. Schumi
Dolenjska cesta
Telefon št. 2951

Inserirajte

V

„Slovincu“!

Standard Radio

Naposled!

Aparat, ki ima vse odlike, ki jih zahtevamo:

Moderna zunanost
Odlična kvaliteta
Visoka selektivnost
Idealno lep zvok
Nizka cena in na 12 mesečnih obrokov!
Obrnite se na naše zastopnike.

Zastopstvo:

„RADIO“ reg. zadruga v Ljubljani
Z O. Z.

Telefon 31-90

Miklošičeva cesta 7

Telefon 31-90

„Dvojčki lepote“ Vam razkrivajo svojo skrivnost

Od 10 moških jih 9 najraje vidi one žene, ki imajo nežno kožo, belo in baržunasto, polt pa čisto in prekrasno. Grde kože in nelepe polti se ne da skriti pod debelo šminko. Če pa naklonite svoje zaupanje »dvojčkom lepote«, bo zmanjkalo neprijetnih gub, brad razširjenih znojnic, zaidejalcev in vseh drugih nedostatkov polti. Ko vrnete kožnem tkivu važne tvarine, potrebne a njegovo obnovo in lepoto, bo koža nasičena in osvežena in postala bo tudi svetlejša. Te od mladih živali pridobljene dragocene kožo obnavljajoče tvarine se nahajajo sedaj samo v novi kremi Tokalon: krema nežnate barve se uporablja za noč, ona bele barve pa za dan. Na ta način se stara in zvenela koža naglo pomlajuje, ohlapne mišice se ojačajo in postanejo čvrsteje. Preizkusite to enostavno metodo z

»dvojčki lepote« — s kremami Tokalon in podvojili boste tako lepoto svoje naravne kože in svoje polti. To je sredstvo, ki nikdar ne odrče. Uspeh je zajamčen v vsakem primeru, ali pa se denar vrne.

Aleksandra Rahmanova:

Dijaštvo, ljubezen, Čeka in smrt

73

12. aprila 1919.

Beli so zavzeli Belebej in sibirski armada se je baje polastila Votkinskega zavoda. In vendar je mesto polno govoric, da so Belim dnevi šteti. Kdo neki širi te govore? Menda SR-ji. Očitila sem to Marusji Petuhovi, ki z menoj vred obiskuje tečaj za bolniške streljajke, in rekla:

»Vi SR-ji škodujete s tem belemu gibanju neizmerno. Ali ne morete razumeti tega?«

Odgovorila je s hudobnim nasmehom:

»Ali menite, da bodo Beli rešili Rusijo, če pridejo na vlado? Samo mi Eserji smo zmognili Rusijo rešiti, Beli delajo samo zmedo!«

13. aprila 1919.

Sibirski armada je zavzela Sarapul in zapadna armada Buguljmo. Rdeči teko tako, da jih komaj dohajajo.

V mestu vidiš povsod samo vesele obraze.

19. aprila 1919.

Beli so zavzeli Buguruslan. Vse je v prazničnem nastroju, slavospeve skladajo in prepevajo na čast našemu osvoboditelju admiralu Kolčaku in generalu Gajdi. Večinoma žive ljudje tako kot prej, vredi so na vladi Rdeči in na fronto ne misli nihče, vsi so se pomirili. Tam pa mora vladati strahovita beda. Vojaki, ki prihajajo k nam v bolnišnico, imajo klubovevinaste črevlje, ki so pa že tako preluknjani, da revčki dobesedno hodijo bos. O perilu niti ne govorim. Same raztrgane čunje.

3. maja 1919.

Danes sem imela predavanje o ruskem slovu. Profesor me je zelo pohvalil. To je bilo moje prvo veselje po Vadimovi smrti.

5. maja 1919.

Vse zeleni.

Beli so osvojili Jelabugo. V armadi je pa baje vse bolno, hud mraz pritiska in tople obleke ni niti za silo. Bela armada dela v resnici čuda. Toda zaledje se premalo briga za svoje osvoboditelje. Zbirka, ki so jo priredili v korist vojaški bolnišnici, ni imela zaželjenega uspeha.

7. maja 1919.

Danes je bil pri nas podporočnik Pavlov, ki vežba novince, preden odidejo na fronto. Zelo je pesimistično nastrojen in se pritožuje nad razdielnim delovanjem Eserjev, ki ščuvajo vojake proti častnikom: Rdeči pa, h katerim Eserji vedno škliijo, imajo železno disciplino.

»Zakaj so pa oddelki polkovnikov Kappela in Stepanova najboljši?« je rekel. »Ker ne trpita Eserjev pod seboj, ker pravita: Kdor je bel, je z nami, kdor pa rdeč, z Rdečimi, kdor pa še sam ne ve, kaj je, naj gre k vrugle!«

Pritoževal se je tudi nad generalom Gajdo, ki nima, kakor pravi, o strategiji nobenega pojma, pa vendar poskuša svoje temne načrte uveljaviti.

Posebno ga jezi, da Gajda nastopa nesramno samozavestno in se do Kolčaka tako vede, kot bi bil on vrhovni poveljnik. Gajda je popolnoma prepričan, da bo sretil junija že vkorakal v Moskvu in si je za ta dogodek že pripravil telesno stražo. Nekaj mož je oblekel v rjave kaftane, ki so na čerkeski način vezeni, in s temi možakarji koraka skozi mesta. Pravijo, da je potrebo tega fan-

tastičnega spremstva utemeljeval takole: »Car in Nikolaj Nikolajevič sta imela kavkaško spremstvo, jaz hočem tudi kaj podobnega imeti, ko bom vkorakal v Moskvu...«

»Eno je žalostno,« je nadaljeval podporočnik. »Ker je bil Gajda izmed prvih, ki so se pridružili Kolčaku, je ta nasproti njemu naravnost slep. Niti ne opazi, da Gajda ukazuje tam, kjer bi moral on sam...«

10. maja 1919.

Skozi okno prihaja jok žene komisarja, ki so ga ustrelili, ker je umoril nadškofa. Zaprta sem okno, pa sem kljub temu slišala v srce segajoče krike. Pogled mi obstane na sliki ubogega Vadima, ki so ga boljševiki mučili do smrti; navzlic temu se mi smili komisarka, da, najraje bi z njo vred jokala.

Moj Bog, ali je res nujno, da se ljudje tako pešče med seboj?

20. maja 1919.

Na orenburški fronti se je Rdečim baje posrečilo, prodreti fronto. Vse zmerja Bele; očitajo jim, da nimajo discipline, da se o najvažnejših vojaških načrtih javno razgovarjajo, se prepirajo itd. Govorice, da pade naše mesto kmalu zopet Rdečim v roke, postajajo vedno določnejše. Oblasti sicer zatrjujejo, da se to ne bo nikoli zgodilo, toda zaupanje pojema.

21. maja 1919.

Ob predoru Rdečih je pal tudi naš bratranec; v ševčevkovem oddelku so se vojaki uprli in častnike pobili, potem pa uskočili k sovražnikom. To so sadi del Eserjev. Ubogi poročnik Pavlov si neuspeh Belih tako žene k sru, da skoraj joka. Mislim, da Eserje bolj sovraži ko boljševike; mislim tudi, da ima prav, ko pravi, da so v takih ča-

sih največji škodljivci tisti, ki bi radi vsem ustragali in se radi večnih pomislekov ne morejo točno odločiti za eno ali drugo stran.

23. maja 1919

Naši časniki so polni hvale za generala Gajdo. O Kolčaku pišejo mnogo manj ko o njem. Vsak pravi, da le Gajda more Rusijo rešiti, vsak hvali njegovo taktično spretnost. Kakor so prej vse pričakovali od Kerenskega, tako zdaj od Gajde. Najbolj čudno je, da so ob takem razmišljanju čisto pomrjeni, vsi mislijo, da jih čarovna beseda: Gajda nam pomore, ne oprosti le strahu pred strašno bodočnostjo, ampak tudi dolžnosti, ki jim nalaga žrtve. Nihče se ne zmeni za fronto, nihče!

24. maja 1919

Beli se umikajo. Buguruslan, Buguljma, Belbej so padli, v Ufi je baje grozna panika. V naše mesto že prihajajo beženci. Ko sem šla danes na vseučilišče, se je bližala od reke gori cela kolona, vsa zaprašena, utrujeni ljudje z jerbasi in culami, ženske z jokajočimi otroci v naročju; tako so prihajali. Izgubili so domovino in niso vedeli, kam jih žene kruta usoda Rusije.

25. maja 1919.

Oblasti so naročile prebivalstvu, naj sprejme bežence. Čudno pa je, kako so ljudje samoljubni: nobeden se noče za nje zmeniti in prav tisti, ki imajo največja stanovanja, ne morejo trenutno, kakor pravijo, pogrešiti niti ene sobe.

Mi smo bežencem prepustili tri sobe. Zdaj je pri nas tako, kakor na kolodvoru, otroci joka in tulijo, odrasli se prerekajo in prepirajo, vsi so strahno razdražljivi in nervozni. Večinoma nimajo denarja, kar se pravi ničesar. Vsi so skoraj v zadnjem trenutku pobegnili, brez obleke, brez živčevja, brez denarja. Vsi jedo z nami.